

industrija
gumijevih
usnjenih
in kemičnih
izdelkov

Sava Kranj

ŠTEV. 12/XVI

11. JUNIJ 1976

Zakaj delavci odhajajo

V obširni informaciji o vzrokih zakaj tolikšna fluktuacija boste razbrali, da bi morali in mogli prav vsi marsikaj narediti, da se ta pojav zajezi. Zaposlitev novega delavca nas stane nekaj starih milijonov dinarjev, delovni učinki novozaposlenega delavca so v začetku slabi — največ pa odhajajo delavci, ki v SAVI niso zaposleni niti leto dni. Strokovne službe sicer sproti predlagajo in sprejemajo ukrepe proti temu — toda nedvomno je to premalo.

Marsikaj ali celo veliko — poudarjajo strokovnjaki — bi morale narediti tudi delovne sredine kamor pride nov delavec.

Škoda, ki nam jo povzroča fluktuacija gre na račun nas vseh. To so stroški zaposlitve, zmanjšani delovni učinki, zastoji pri delu in drugo. V naravnost strahotnem pritisku brez številnih obveznosti bomo in moramo gledati praktično na vsak dinar — zato tudi na novoza-poslene delavce.

Sava pokrovitelj

V soboto, 15. maja, je bilo na osnovni šoli France Prešeren v Kranju občinsko tekmovanje iz matematike za učence šestih, sedmih in osmih razredov za srebrna Vegova priznanja. Naša delovna organizacija je letos že šestič pokrovitelj tega tekmovanja. Zakaj smo v Savi bili, smo in verjetno tudi bomo vedno pripravljeni podpreti takšna in podobna tekmovanja?

Nova trgovina Mostar

Dne 25. maja je naša prodajno organizacijska služba v ulici Maršala Tita 149 v Mostarju odprla svojo dvajseto trgovino. Na svečanosti ob otvoritvi so bili poleg naših predstavnikov prisotni tudi predstavniki občinske skupščine in predstavniki številnih delovnih organizacij Mostarja.

Trgovina, ki je v turističnem delu mesta, je majhna, zato bodo v kratkem potrebovali tudi prostor za priročno skladišče.

Priznanje Savi

Ob prazniku organov državne varnosti (13. maj) je dobila SAVA priznanje in plaketo za prizadevanja in uspehe na področju varstva samoupravnih pravic ter varstva družbene imovine.

To visoko odlikovanje pomeni za vse nas tudi nadaljnjo obvezo, da se še bolj zavzemamo za red in disciplino v našem kolektivu, da še bolj čuvamo družbeno imovino in hkrati preprečujemo negativne pojave.

Sicer pa preberite sestavek v razgovoru z vodjo oddelka za zavarovanje delovne organizacije.

Organizacija družbene samozaščite v Savi

V ponedeljek, 7. junija, je bil v Savi širši razgovor o družbeni samozaščiti in aktivnosti na tem področju.

Razgovoru je prisostvoval tov. Malovrh, ki je zadolžen od sveta za narodno obrambo SO Kranj za pomoč pri organiziranju družbene samozaščite v naši delovni organizaciji.

V razgovorih so razpravljali o določilih družbene samozaščite v samoupravnih aktih, o formiranju organov in kadrovski strukturi odborov. Predstavnika SO Kranj pa je zanimalo tudi kaj je bilo doslej narejenega na tem področju, sam pa je tudi opozoril na velik pomen in vlogo družbenopolitičnih organizacij v družbeni samozaščiti ter na potrebo povezave s pristojnimi organi v KS.

V razgovoru pa so bili tudi enotni, da morajo pri uveljavljanju družbene samozaščite odigrati pomembno vlogo vsa sredstva obveščanja.

V našem glasilu smo doslej objavili že nekaj informacij o pomenu družbene samozaščite, za eno prihodnjih števil pa pripravljamo nadaljevanje, v katerem bomo obdelali konkretno prihodnje naloge in sedanjo organiziranost družbene samozaščite v Savi.

16. junija 1976 pričnemo z vpisovanjem posojila za ceste!

Po temeljitih pripravah — organizacija vpisovanja, vpisna mesta, ekipe, ki bodo vpisovale in drugo bo 16. junija 1976 stekla v SAVI široka akcija vpisovanja posojila za gradnjo ... cest. Le pod pogojem, da vpiše 95 % vseh zaposlenih v Sloveniji vsaj polovico enomesečnega zaslužka bo akcija uspela. Če pa akcija ne uspe bo posojilo vrnjeno, ostal pa bo velik problem slovenskih cest ali bolj varnosti na naših cestah, počasne in neudobne vožnje.

Za Savčane je še posebej pomembno, da bi imeli v Sloveniji dobre in hitre ceste, saj je v veliki meri od tega odvisna tudi prodaja naših izdelkov. Povsem razumljivo je, da v glavnem nikomur izmed nas ni enostavno posoditi polovico mesečnega zaslužka, saj je vsakdo obremenjen s številnimi obveznostmi. Pa vendarle je treba upoštevati, da gre za POSOJILJO in da bo vsakdo dobil denar povrnjen skupaj z obrestmi.

Naša odločitev naj bo torej DA!

Analiza motivov fluktuacije za leto 1975

V drugi zaporedni analizi motivov, ki jih delavci navajajo kot vzrok za prekinitev delovnega razmerja, bomo skušali razložiti fluktuacijo delavcev v preteklem letu v naši delovni organizaciji, locirani na področju Kranja. Ocenili bomo prizadevanja za zmanjšanje odliva in sedanje ugotovitve primerjali s podatki iz leta 1974. Na koncu bomo podali predloge za zaviranje fluktuacijskih teženj.

V letu 1975 smo opravili 262 odhodnih razgovorov (tabela I.), kar je 57,20 % vseh delavcev, ki so v preteklem letu prenehali z delom. V primerjavi z letom 1974 se je delež intervjuvanih povečal za 15,40 odst. delavcev. Menimo, da je intervjuvana skupina dovolj številna, da ugotovitve analize posplošimo na vse delavce, ki so v minulem letu odšli iz delovne organizacije.

Ugotovitve polletne analize motivov in primerjava polletnih indeksov fluktuacije so napovedale povečano stopnjo odliva. Tako je indeks fluktuacije za leto 1975 12,9 % in je porasel s primerjavami z letom 1974 za 1,6 % (indeks objektivne fluktuacije je dokaj konstanten, narašča pa fluktuacija iz subjektivnih vzrokov).

V strukturi fluktuacije je opazno naraščanje delavcev, ki imajo stalno bivališče izven SR Slovenije. Vsak drugi delavec, ki preneha z delom, je iz druge republike.

Pojav razlagamo z naslednjim:

— V strukturi na novo zaposlenih se stalno povečuje število delavcev, ki imajo stalno bivališče izven SR Slovenije. Zato je razumljivo, da se tudi v fluktuaciji večja njihov delež.

— Ti delavci se zaposlujejo predvsem na nižje kvalificiranih in ne-kvalificiranih delovnih mestih, vemo pa, da so ta delovna mesta (pri nas in tudi drugod) najbolj izpostavljena fluktuaciji.

— Delavci, ki prihajajo iz drugih krajev, se pri nas srečajo z novim kulturnim, socialnim in industrijskim okoljem. Te spremembe izzovejo pri nekaterih večje ali manjše prilagoditvene težave, ki so lahko

posebno hude v prvem letu zaposlitve. To nam potrjujejo številni disciplinski odpusti in prekinitve dela v prvem letu zaposlitve.

Rezultati:

V tabeli II so zabeleženi motivi in njihova pogostnost, ki so jih delavci navedli kot vzrok za prenehanje delovnega razmerja. Prikazani so po skupnostih TOZD in skupno za DO.

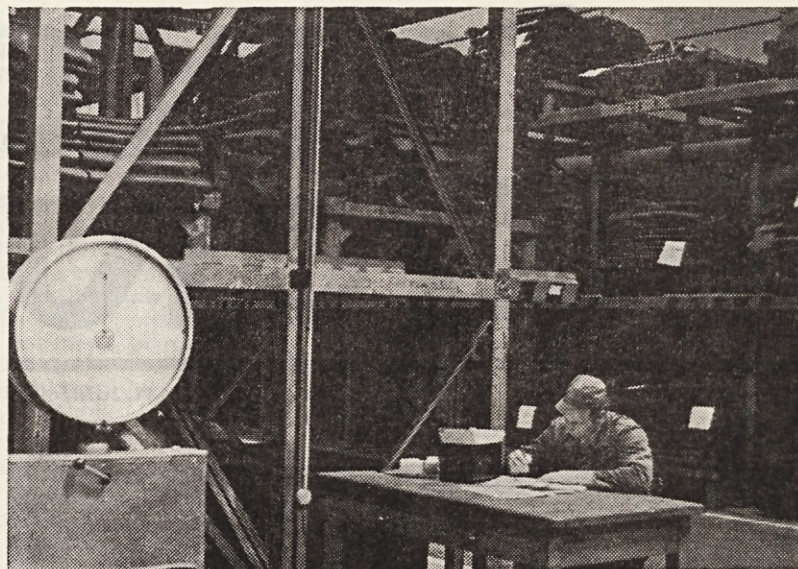
Za DO po pogostnosti izstopajo naslednji motivi:

rang	motiv
I.	neustrezno delovno mesto
II.	oddaljenost od svojcev
III.	nizek OD
IV.	neugodni ekološki pogoji
V.	delo v treh izmenah

Tako kot v letu 1974 je tudi leta 1975 najpogostejši vzrok za fluktuacijo »neustrezno delovno mesto«. Pri tem upoštevamo specifično situacijo delovne organizacije, ko imamo opraviti s pomanjkanjem ustrezno usposobljenih delavcev gumarske stroke in moramo nastale vrzeli zapolnjevati z angažiranjem delavcev drugih strok; to pa predstavlja vedno potencialno nevarnost za fluktuacijo.

Po pogostosti je na drugem mestu motiv »oddaljenost od svojcev«. V to skupino smo strnili tiste odgovore delavcev, ki so prišli v tovarno iz precej oddaljenih krajev in se po določenem obdobju, ki so ga prebili na delu, iz različnih razlogov vračajo domov. V primerjavi z letom 1974 je motiv v rangi napredoval za dve mesti, kar razlagamo s povečanim zaposlovanjem delavcev iz drugih republik.

Ob povečanju odliva delavcev zaradi »oddaljenosti od svojcev« je v primerjavi z letom 1974 izgubil na pomembnosti motiv »nizek OD«, ki se je iz drugega spustil na tretje mesto. Frekvenčne vrednosti motivov na prvih treh mestih so skoraj enake oziroma so med njimi minimalne razlike. Rečemo lahko, da so v letu 1975 delavci prenehali z de-

Fluktuacija je v primerjavi z letom 1974 porasla

lom predvsem zaradi neustreznega delovnega mesta, zaradi oddaljenosti od doma in nizkega osebnega dohodka.

Delavci so pri odhodu le malokrat navedli, da zapuščajo DO zaradi »neugodnih ekoloških pogojev« ali »trizijskega dela«. Oba motiva sta na četrtem oziroma petem mestu.

Paleta vzrokov odhoda v posameznih skupnostih TOZD se delno razlikuje od tistih, ki veljajo za delovno organizacijo. Razlika je pogojena z delovnim sposobnostim in moralno klimo v skupnostih TOZD.

TAP

rang	motiv
1,2	neustrezno delovno mesto, nizek OD
3	oddaljenost od svojcev
4,5	neugodni delovni pogoji, delo v treh izmenah

TTI

1	neustrezno delovno mesto
2	oddaljenost od svojcev
3	nizek OD
4	neugodni ekološki pogoji
5,6	neurejene stanovanjske razmere, slabi medsebojni odnosi

KET

1	nizek OD
2,3	oddaljenost od svojcev, nizek OD
4	neugodni ekološki pogoji
5,6	delo v treh izmenah, slabi medsebojni odnosi

OSS

1,2	neustrezno delovno mesto, slabi pogoji napredovanja
3	delo v treh izmenah
4	nizek OD

Za UU in POS ne navajamo rangiranja motivov, ker tam fluktuacija delavcev ni pomembna.

Na osnovi prikazanega lahko rečemo, da v letu 1975 kljub predlaganim ukrepom za zmanjšanje fluktuacije ni bilo ustreznih delovnih pobud. Šele ob polletni analizi motivov, ki je nakazovala porast fluktuacije in ob analizi oddelka za zaposlovanje, opravljeni v septembru preteklega leta, smo skušali s konkretnimi ukrepi zmanjšati odliv.

Rezultati teh prizadevanj bodo opazni ob koncu leta 1976 in leta 1977. Ukrepi so usmerjeni predvsem na ustreznejši izbor novo zaposlenih in na odločitve, da se ocena uspešnosti delavca lahko poda že po treh mesecih zaposlitve v DO. Tudi psihološke preglede smo razširili na vse kandidate za združitev dela. Poleg selekcijskih namenov se psihologovo delo pri sprejemu vse bolj usmerja v klasifikacijo ter nakazovanje nadaljnje možne poklice kariere novo zaposlenega delavca.

Ne moremo pa oceniti prizadevanj za manjšanje fluktuacijskih nihanj v letu 1975 v skupnostih TOZD in TOZD, ker o njih nismo bili seznanjeni. Vedno bolj se bomo morali zavedati, da sprejemamo v delovno razmerje predvsem mlade delavce, ki še nimajo navad industrijskega delavca. Zanje bo potrebno poleg učenja za delo tudi ustreznega vzgoja.

Za ilustracijo navajamo sociološko izkaznico delavcev, ki so bili disciplinsko odpušteni. Vsi so skoraj izključno moške osebe, stare do 25 let. Po grobi oceni imajo stanovanjske razmere urejene ali delno urejene. Področje njihove stalne naseljenosti je pretežno izven SR Slovenije. Njihov zaslužek se giblje od 2.500 do 3.000 din. Večinoma imajo končano osemletko in so brez kvalifikacije.

Skupna delovna doba se giblje pretežno od 6 mesecev do 3 let, staž v Savi pa do enega leta. Vendar pa najdemo tudi dokaj močno skupino, ki je bila disciplinsko odpuščena še v prvih treh mesecih zaposlitve. Delo v Savi je bilo za njih pretežno prva ali druga zaposlitev. Večinoma so delali v treh izmenah, je pa med njimi tudi številna skupina, ki je delo opravljala v dveh izmenah.

POVZETEK

1. Indeks fluktuacije je v primerjavi z letom 1974 porasel.

2. Narašča izključno fluktuacija iz subjektivnih vzrokov, delež objektivne fluktuacije ostaja konstanten.

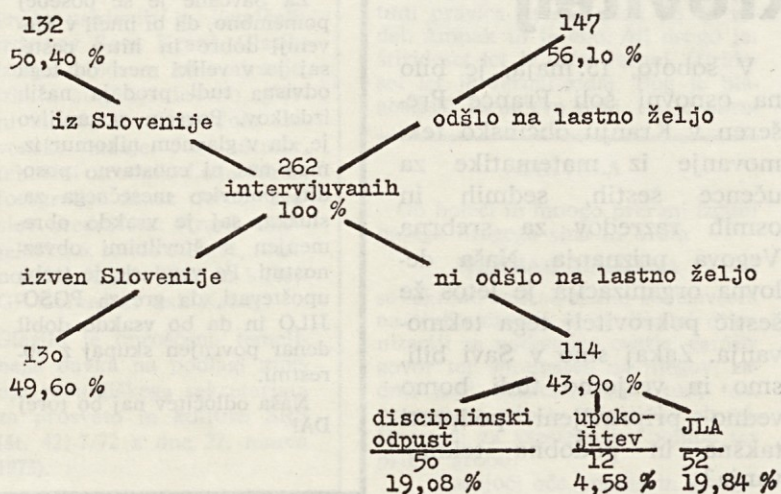
3. V strukturi fluktuacije narašča delež delavcev iz drugih republik.

4. Fluktuaciji so podvržena predvsem nekvalificirana, priučična in neustrezno zasedena delovna mesta.

5. Delavci navajajo kot najpogostejši vzrok za prekinitev dela neustrezno delovno mesto, oddaljenost od svojcev in nizek OD.

(Nadaljevanje na 9. strani)

TABELA I: FLUKTUACIJA V SAVI LETA 1975 (odhodni razgovori)

Plaketa varnosti delovni organizaciji Sava Kranj

Tik pred praznikom organov državne varnosti ali točneje 12. maja je dobila Sava plaketo varnosti kot priznanje Zveznega izvršnega sveta za varnost samoupravne socialistične družbe, varnost in neodvisnost SFRJ. V imenu Save je plaketo prevzel tov. Blaž Studen, vodja oddelka za zavarovanje delovne organizacije. Ker sodimo, da je to veliko priznanje tudi priznaje mnogim delovnim in poštenim Savčanom, objavljamo naslednji razgovor.

Razgovor s tov. Blažem Studnom

»Brez uspešnega sodelovanja z upravo javne varnosti, s kriminalistično službo, milico, bi bila naša prizadevanja za varnost imovine manj uspešna«, je v uvodu poudaril tov. Studen. Nadaljeval je: »Sami smo uspešni lahko le do določene meje, medtem ko je potrebno številne strokovne zadeve razrešiti s specialisti-kriminalisti. službe. V vsakodnevnikih stikih z nami so nam že večkrat dejali, da je naša pripravljenost in sodelovanje z organi javne varnosti lahko vzor drugim delovnim organizacijam. In le s skupnim sodelovanjem uspešno razrešujemo in odpravljamo negativne pojave«.

Ko sem tov. Studna vprašal, kako bi pravzaprav moral sleherni delavec, sleherni Savčan sodelovati pri odpravljanju disciplinskih prekrškov in kriminalnih dejanj in drugje, mi je dejal: »Družbena samozaščita je pri nas šele na za-

četku. Ni še zaživela. Dolžnost družbenopolitičnih organizacij pa je, da aktivirajo odbore družbene samozaščite in sindikat mora biti nosilec teh akcij.«

— O družbeni samozaščiti smo sicer tudi v našem glasilu pisali, pa vendar menim, da ne bo odveč, če njeno načelo poudarimo še enkrat. Načelo družbene samozaščite je, da se odgovornost za red in discipli-

ko dobrih in poštenih delavcev, ki pomagajo pri preprečevanju omenjenih nepravilnosti.

Na vprašanje, kaj meni o visokem priznanju, ki smo ga dobili, je tov. Studen dejal:

S Plaketo varnosti je bila po odloku Zveznega izvršnega sveta dne 12. 5. 1976. odlikovana naša delovna organizacija. To je priznanje za izreden prispevek k varstvu samoupravne socialistične družbe ter varnosti in neodvisnosti SFRJ. Lahko smo ponosni na tako visoko priznanje, saj smo na Gorenjskem edina delovna organizacija, ki je dobila tako vi-

samo Oddelek za zavarovanje delovne organizacije. V našem oddelku imamo premalo podpore od družbeno političnih organizacij, ki bi se morale prve zavzemati za uresničevanje družbene samozaščite. Pri nas družbena samozaščita še ni zaživela. Da bo zaživela smo odgovorni v prvi vrsti vsi člani organizacije ZK in po naših vzorih bodo radi, tako kot so tudi do sedaj, pričeli uveljavljati načelo družbene samozaščite vsi zaposleni.

Plaketa varnosti je res priznanje vsem samoupravnim organom, družbeno političnim organizacijam, kadrovske službi, oddelku za zavarovanje DO in tudi posameznikom. Plaketa varnosti pomeni tudi uspešno sodelovanje z UJV Kranj in Oddelkom za ljudsko obrambo Skupščine občine Kranj. Toda želim, da bi se v bodoče družbeno politične organizacije, samoupravna delavska kontrola, odbori za družbeno samozaščito bolj zavedali svojega odgovornega poslanstva.

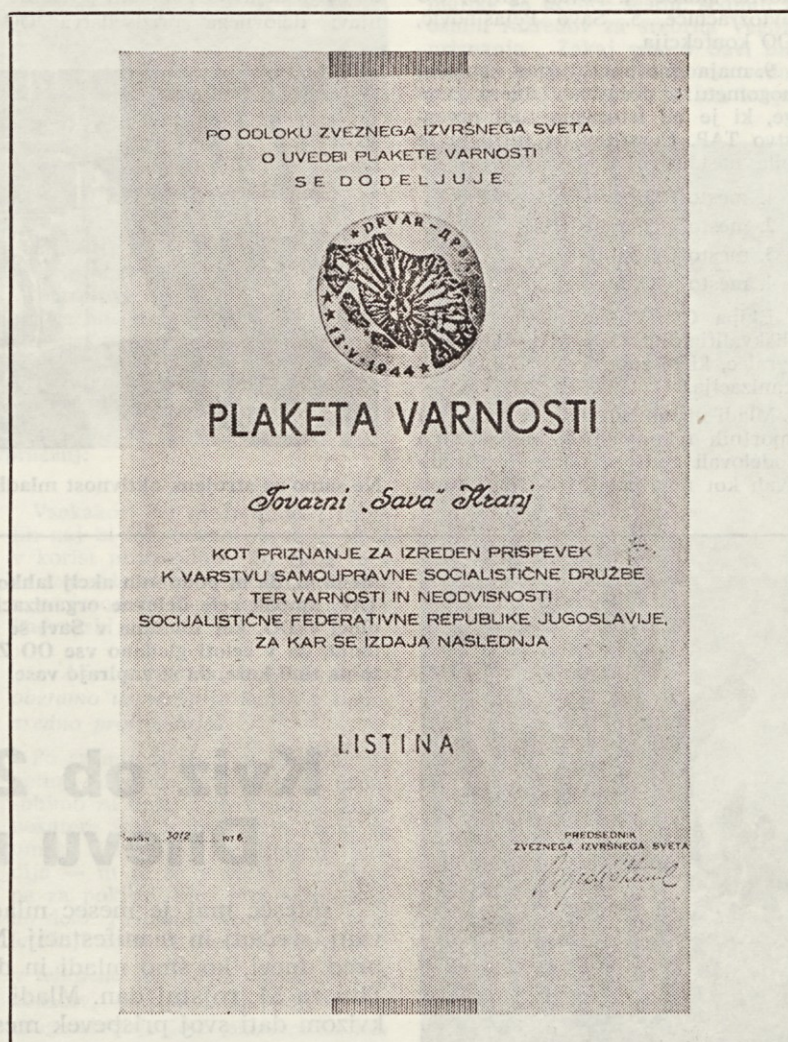
V oddelku za zavarovanje delovne organizacije si bomo še v naprej prizadevali za učinkovito zavarovanje DO, vendar bomo dovolj učinkoviti le ob vsestranski podpori in sodelovanju ter odgovornosti že navedenih samoupravnih organov, družbeno političnih organizacij in posameznikov.

Uveljavljanje družbene samozaščite pomeni za našo delovno organizacijo in vso samoupravno socialistično družbo krepitev samoupravnih socialističnih odnosov in krepitev splošne varnosti.

Zaključek

Res je, da je plaketo dobil kolektiv Save, res pa je tudi, da je to veliko priznanje delavcem oddelka za zavarovanje, kajti njihovo delo ni uokvirjeno samo v 8 urni delavnik, pač pa se mnogokrat potegne tudi v popoldanske in nočne ure, eden od njih je vedno dosegljiv tudi med prazniki, prostih sobotah in nedeljah.

Obenem ko izražamo to čestitko vsem delavskim in poštenim Savčanom, velja tudi vsem delavcem oddelka za zavarovanje.

Blaž Studen

no in za varnost premoženja in ljudi zaveda sleherni delavec in občan. Družbena samozaščita je tudi opozarjanje na nedisciplino in na uničevanje inventarja itd. Mar ni nerodno tudi za sodelavce, ko nekomu zmanjka obleka v garderobi, ko nekateri poškodujejo pipe, umivalnike, školjke, tuše v kopalnicah itd. Tudi če bi imeli v delovni organizaciji 50 varnostnikov ne bi mogli preprečiti vseh negativnih pojavov, če pri tem ne bi sodelovali naši delavci v temeljnih organizacijah združenega dela. Na srečo pa le imamo v Savi veli-

soko priznanje. Toda prav bi bilo, da ob tem povemo, kdo ima v naši delovni organizaciji zasluge za to priznanje.

Moram povedati, da se v naši delovni organizaciji premalo ljudi prizadeva za uresničevanje varnosti. Preveč je prisotno mnenje, da je za varnost v delovni organizaciji zadolžen

VEST

Svet za izobraževanje in socialno varstvo je 1. marca letos odobril Postaji LM Kranj enkratno dotacijo v višini 85.000 din za novo opremo.

Večja aktivnost mladih

Da bi delo mladine oživel, v tem letu je bila v januarju zamenjava celotnega predsedstva OO ZMS skupnosti TOZD TAP. Delovno predststvo je na svoji prvi seji dne 5. februarja 1976 sprejelo program dela za letošnje leto in obravnavalo programe dela po OO ZMS skupnosti TOZD TAP. Zadal si naloge, da se mora program čim bolj izvršiti in s tem povečati aktivnost mladine.

Na začetku so se pojavile težave v tem, da so bili aktivni le člani delovnih predsedstev, vendar smo kasneje uspeli to aktivnost prenesti tudi na ostale mladince. Organizirali smo razna predavanja, športna tekmovanja in se udeležili nekaterih kulturnih prireditev. Tako smo na drugi seji, ki je bila 23.2.1976 obravnavali zaključni račun za leto 1975 in gospodarski načrt za leto 1976. To temo nam je razlagal tov. Gruber.

Za čim boljšo realizacijo plana smo izvolili dve komisiji, in sicer: komisijo za šport in rekreacijo in komisijo za informiranje. Veliko pozornost smo posvetili obravnavi delovne in tehnološke discipline in si zadali nalogo, da bi vsi člani delovnega predsedstva čim več neposredno vplivali na mladince, ki te discipline nimajo. Na področju idejnopolitičnega usposabljanja (dela) smo se udeležili raznih seminarjev in predavaj, ki jih je organizirala delovna organizacija. Pri tem smo še posebno skušali zajeti mlade iz

neposredne proizvodnje, tako smo nekatere mladince predlagali za sprejem v organizacijo ZK. Na področju športne dejavnosti smo imeli več tekmovanj po OO in to:

Do sedaj smo imeli v okviru skupnosti TOZD TAP tekmovanja v šahu in malem nogometu.

Na prvenstvu v šahu so se OO uvrstili: 1. mesto OO konfekcija, 2. mesto avtozračnice, 3. mesto OO strokovne službe, 4. polizdelki in 5. vulkanizacija.

Posamezniki so se uvrstili na naslednja mesta: 1. Tasen Ristov, OO vulkanizacija, 2. Jago Cuturič, OO konfekcija, 3. Savo Kostić, OO strokovne službe, 4. Jovan Ignjič, OO avtozračnice, 5. Savo Pejašinović, OO konfekcija.

9. maja smo imeli turnir v malem nogometu v počastitev dneva zmage, ki je bil istočasno tudi prvenstvo TAP. Uvrstitev na turnirju je bila naslednja:

1. mesto OO strokovne službe
2. mesto OO polizdelki
3. mesto OO konfekcija
4. mesto OO avtozračnice

Ekipa OO Vulkanizacija je bila diskvalificirana, ker je v njej igral igralec, ki ni zaposlen v TOZD Vulkanizacija.

Mladi nismo bili aktivni samo pri športnih tekmovanjih, ampak smo sodelovali tudi pri drugih prireditvah kot npr. pohod ob žici okupi-

rane Ljubljane, pričakali in pospremili smo štafeto mladosti na Trgu revolucije v Kranju.

S svojo ekipo smo sodelovali na kvizu DO na temo Dan mladosti, kjer je naša ekipa dosegla odlično 1. mesto.

Več naših mladincev se je vključilo v prostovoljne partizanske enote.

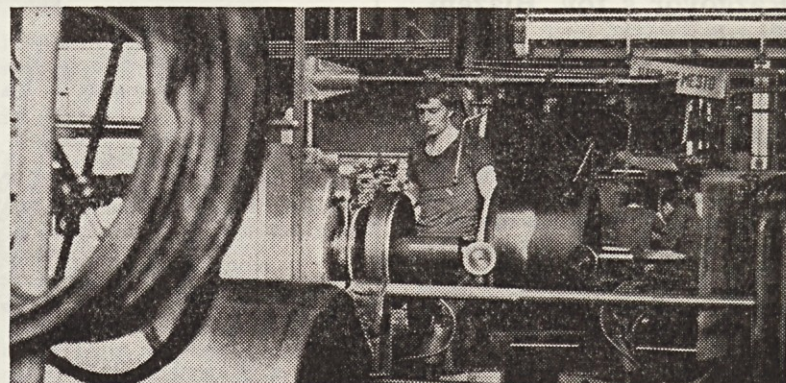
Organizirali smo tudi delovno akcijo čiščenja okolja TAP, katere se je udeležilo čez 60 mladincev in lahko trdimo, da je akcija izredno uspela.

Za letošnje leto lahko ugotovimo, da se je dejavnost mladih po zamenjavi delovnega predsedstva OO

ZMS STOZD TAP veliko izboljšala, še vedno pa ne moremo biti zadovoljni z aktivnostjo vseh mladincev.

Delo v OO Vulkanizacija je bilo na začetku leta glede na ostale OO slabše. Po obravnavi dela te OO na političnem aktivu, se je aktivnost izboljšala, saj se je delovne akcije udeležilo največ mladincev ravno iz TOZD Vulkanizacija. Manjša je tudi aktivnost v OO avtozračnice kot v prejšnjem letu, ko je ravno ta OO dosegla najboljše rezultate.

Za prihodnje delo smo si med drugimi zadali nalogo, da bi pridobili čim več aktivnih članov ZSM in jih vključili v druge DPO ter SO.

Ne samo za strojem, aktivnost mladih je čutiti povsod

Menimo, da bi podobnih akcij lahko bilo še več, ne samo v okviru STOZD TAP, ampak cele delovne organizacije. Radi bi sodelovali z ostalimi mladinci v DO, ker mladina v Savi še ni zadosti povezana med seboj, kljub temu, da v celoti gledano vse OO ZSM izpolnjujejo svoje programe dela, to pa tudi kaže, da se zapirajo vase.

M. M.

Kviz ob 25. maju — Dnevu mladosti

»Mesec maj je mesec mladosti, čas najrazličnejših tekmovanj, srečanj in manifestacij. Najlepši trenutek je bil vsekakor pred dnevi, ko smo mladi in državljani SFRJ čestitali tovarišu Titu za 84. rojstni dan. Mladi iz Save poskušamo z današnjim kvizom dati svoj prispevek mesecu mladosti.«

(Nadaljevanje na 8. strani)

Na tekmovanju s področja 25. maj, gospodarski načrt Save 76 ter o predlogu srednjeročnega plana razvoja Save so tekmovalci pokazali zelo solidno znanje. Seveda pa je bila najboljša ekipa iz TAP v sestavi Mirjana Mirtič, Darko Jenko (levo) in Franci Gerbajs

Akcija vredna pozornosti in pohvale

Delovna akcija v STOZD TAP

V OO ZSM skupnosti TOZD TAP imamo 5 osnovnih organizacij ZSM. Zaradi zblíževanja in spoznavanja mladine med sabo smo v preteklem obdobju organizirali razna športna tekmovanja med OO in se udeleževali v večjem številu na raznih kulturnih prireditvah. Lahko rečemo, da so vsa tekmovanja izvedena tako kot so bila predvidena in s tem smo se mladinci v TAP nekako zblížali. Tako smo se mladinci pred kratkim zme-nili, da organiziramo delovno akcijo čiščenja, ki naj bi pripomogla k lepšemu videzu okolja. Akcija je bila izvedena 29. maja 1976 od 6. ure do 10. ure. Predsedniki OO ZSM so bili zadolženi, da bi iz vsake OO ZSM poslali določeno število mladincev na to akcijo. Prišlo jih je še več. Udeležba je bila zelo uspešna, akcije se je udeležilo 61 mladincev, kar je vredno pohvale. Lahko rečemo, da so mladinci to akcijo vzeli zelo resno in smo tudi uresničili program dela, ki nam je bil zadan.

Reforma srednjega šolstva — skupna naloga celotne družbe

Profesorica EMA PEVC

Razprave o reformi srednjega šolstva se iztekajo. Po vsej Sloveniji razpravljajo o gradivu »Preobrazba srednjega šolstva v usmerjeno izobraževanje«, ki ga je pripravila skupina strokovnih delavcev Zavoda SRS za šolstvo. V razpravo se je zavzelo vključilo tudi gospodarstvo. Tudi v Savi je bilo organiziranih 10 razprav, in sicer so o predlogu reforme razpravljali sveti za medsebojna razmerja, svet za izobraževanje in socialno varstvo, delegati, ki so se usmerili v izobraževanje, strokovni svet DO, izvršni odbor sindikata, svet ZK in člani ZK osnovne organizacije Izobraževalnega centra. Emi Pevc, direktorici IC, ki je vodila te razprave, smo postavili nekaj vprašanj:

— Kaj je usmerjeno izobraževanje?

Usmerjeno izobraževanje je del vzgojnoizobraževalnega sistema, je nadgradnja osemletne obvezne šole. Zajema sedanje srednje, višje in visoke šolstvo. Pripravlja mladino in odrasle za delo v določenem poklicu, cilj usmerjenega izobraževanja pa je tudi oblikovati aktivne samoupravljalce. Trajanje in obliko usmerjenega izobraževanja so odvisne od zahtev združenega dela, torej temeljni na raznovrstnih usmeritvah, v katere se mladina in odrasli vključujejo, ne samo glede na svoja nagnjenja in interese, ampak tudi glede na potrebe združenega dela. To pa je bistvena novost novega sistema.

— Zakaj moramo reformirati sedanjí sistem izobraževanja po osnovni šoli?

Delno sem na to vprašanje že odgovorila. Zaradi potreb gospodarstva po kadru. Analiza kvalificiranega kadra v Sloveniji kaže kritično stanje na področju proizvodnje. Poglejmo samo kadre z višjo in visoko izobrazbo! Leta 1959 smo imeli 26820 delavcev z višjo in visoko izobrazbo. Do leta 1972 se je število teh delavcev povečalo za 49,8 %, na 40173 delavcev. V istem času pa je število teh strokovnih delavcev v gospodarstvu padlo od 17643 na 16300, kader zunaj gospodarstva pa je narasel od 9177 na 23873, t.j. za celih 59,4 %.

— Da je kar 60 % delavcev z višjo in visoko izobrazbo izven gospodarstva, pa še od teh je velik del najbrže v splošnih strokovnih službah, kaže na hudo porušeno kadrovsko strukturo v Sloveniji?

Vsekakor! Po mednarodnih merilih naj bi bila ravno obratna: 60:40 v korist proizvodnje. To velja tudi za izobraževanje poklicnih delavcev v proizvodnji. Tudi tu je ogromen kadrovski deficit.

— Ali si z reformirano šolo lahko ometamo usmerjanje kadra v neposredno proizvodnjo?

Po sedanjem sistemu šolanja niti petino od vsake generacije ne usposobimo za delo v proizvodnji, kajti nekatere šole izobražujejo samo za umsko delo in za nadaljevanje študija — in te so v večini — druge pa za poklice, kjer prevladuje ročno delo. To nam nazorno kaže tudi letošnji vpis na srednji stopnji:

v tehnične šole se je vpisalo 14,7 % učencev, na gimnazije 40,1 %, na druge srednje šole (ekonomska itd. 45,2 %. Z reformo naj bi to neskladje odpravili.

— Kako?

Novost je proizvodnotehnično področje. Tu se bo lahko vsak učenec res srečal z delom ne glede na svoj bodoči poklic. Proizvodno tehnični pouk ni samo razvijanje določenih ročnih spretnosti, temveč morajo biti strokovno teoretična znanja, poznavanje materiala, tehnike in tehnologije neposredno povezana z delovnimi operacijami, ki jih izbirajo učenci. Pri tem bodo učenci pridobili širšo proizvodno, tehnično in samoupravno razgledanost.

— Kaj menijo o reformi člani samoupravnih organov in družbenopolitični delavci v naši DO?

V glavnem preobrazbo srednjega šolstva podpirajo. Saj tako ne gre več naprej. Vendarle so k predlogu

pristopili zelo kritično; moti jih npr. da je v projektu izdelana samo 1. faza usmerjenega izobraževanja, moti jih, da ni vključeno v koncept izobraževanje ob delu in z dela, zaradi česar se je pravzaprav reforma začela, prav tako se jim zdi nizek procent fonda ur za naravoslovno

matematično področje in proizvodno tehnični pouk. Strinjajo pa se s tem, da je treba reformo izpeljati, a se mora vanjo vključiti gospodarstvo, kajti šolstvo samo ne bo moglo izpeljati reforme. To je skupna naloga celotne družbe in prvenstvena naloga gospodarstva.

Sava šestič pokrovitelj tekmovanja za srebrna Vegova priznanja

Znanje je moč

V soboto, 15. maja, je bilo na osnovni šoli France Prešeren v Kranju občinsko tekmovanje iz matematike za učence šestih, sedmih in osmih razredov za srebrna Vegova priznanja. Zakaj smo v Savi bili, smo in verjetno tudi bomo vedno pripravljeni podpreti takšna in po-

dobna tekmovanja? Nobena skrivnost ni, da so za hiter gospodarski, tehnični in ekonomski razvoj potrebni strokovnjaki; med učenci osnovnih šol teh res ne bom dobili, našli pa bom med njimi talente, ki dobro obvladajo matematične pojme. S pravilno usmeritvijo teh talentov pa bo naše gospodarstvo dobilo nove strokovnjake. Investicija s kritjem, bi lahko rekli, in tega se v Savi dobro zavedamo.

Pa se povrnimo k našemu tekmovanju. V imenu delovne organizacije je učence in učitelje pozdravila tov. Planinškova in zazelela vsem kar navječe uspeha pri reševanju zapletenih matematičnih nalog. Po kratkem nagovoru so se učenci razšli v učilnice in začel se je tekmovanje del. Naloga, ki so jih reševali učenci, je sestavilo Društvo matematikov in fizikov SRS. Podobna tekmovanja so bila tega dne v vseh občinskih središčih v Sloveniji in povsod so bile naloge enake. Po končanem tekmovanju so komisije pregledale in točkovale naloge v skladu z navodili sestavljalca nalog.

Deset dni kasneje pa so tisti učenci, ki so najbolje rešili naloge, obiskali Savo. Najprej so si ogledali proizvodne obrate, nato pa je bila krajša slovesnost v novi upravni stavbi. Zbrane mentorje in učence je pozdravil v imenu kadrovskega splošnega sektorja tov. Zdravko Korenčan, predstavniki TOZD IC pa so vse prisotne simbolično obdarili z našimi izdelki. Denarne nagrade od 200 do 500 din je prejelo 15 učencev za osvojena prva, druga in tretja mesta na tekmovanju.

(Nadaljevanje na 8. strani)

Tomaž Jagodic, najboljši med vrstniki iz šestih razredov

Nagrada in čestitka mladi matematičarki

Piše: MGR. CHEM. DEWA SOERADJANA

Vtisi s posvetovanja

»PVC in njegova uporaba«

Od 24. do 27. maja 1976 je Društvo plastičar in gumar Hrvatske organiziralo v hotelu Lav v Splitu strokovno posvetovanje z naslovom »PVC i njegova primjena«.

Iz delovne organizacije Sava Kranj se je posvetovanja udeležilo 7 strokovnih delavcev (5 iz Save Kranj in 2 iz skupnosti TOZD Totra Ljubljana). Prispevali smo tudi dva referata s področja uporabe PVC v industriji.

Referat z naslovom problematika uporabe domačih PVC, ki so na razpolago v zadostnih tržnih količinah je podal tov. Mojšker, medtem ko je drugi referat »PVC kot surovina za embalažno industrijo« prispeval pisec.

Na tem simpoziju smo seznanili javnost tudi z asortimentom naše celotne proizvodnje s poudarkom na programu in perspektivnem plandno informacij o Savi je podal tov. Dimitrievski.

Društvo plastičar in gumar Hrvatske je ena najaktivnejših tovrstnih organizacij v Jugoslaviji, ki redno prireja strokovna posvetovanja na svojem področju in stalno organizira strokovne ekskurzije v tujino. Svoje člane pošilja na razna mednarodna posvetovanja v tujino.

VTISI S POSVETOVANJA

Posvetovanje je bilo prirejeno v čudovitem ambientu hotela Lav v Splitu. Organizatorji (amaterji) so izvedli posvetovanje zelo uspešno. Udeleženci so bili tudi znane osebnosti, med njimi prof. dr. Thiess, Zvezne republike Nemčije, prof. dr. Beritić, predstojnik onkološkega inštituta Zagreb, rektor univerze Split ter mnogi drugi znanstveniki, politični in družbeni delavci.

Vsi referati so kot rezultat posvetovanja dokumentirali v lepo oblikovani knjigi. Vsakdo, kdor bi se želel podrobneje informirati o posvetovanju, lahko dobi material v

naši INDOK. Vse referate, ki so bili podani na omenjenem posvetovanju, lahko razdelimo v tri skupine.

Prva skupina so referati, ki obravnavajo VCM (vinilklorid monomer) kot substanc, ki lahko povzroči rakovo obolenje (karserofobija). Referati: prof. Thiess, prof. Beritić, Bašić, Kerum, Pavičević.

Druga skupina so referati, ki obravnavajo lastnosti PVC s stališča akademskega aspekta. Referati: prof. Fleš, prof. Jacović, prof. Veličević, prof. Vizovišek, prof. Dujmović idr.

Tretja skupina, ki je najbolj obsežna predstavlja referate s področja uporabe PVC v praksi, kot na primer uporaba PVC v gradbeništvu, v kmetijstvu, v embalažni industriji itd. Žal ni bilo dovolj referatov o problematiki same polimerizacije oz. proizvodnje polivinilklorida.

Zaključki referatov prve skupine bi bili lahko sledeči:

— Opaziti je naraščanje obolenja za rakom pri ljudeh, ki delajo v proizvodnji VCM/PVC. Najbolj nevarna oblika obolenja je angiosarkom, oz. rak na jetrih (v Jugoslaviji so zabeležili že 3 primere).

— Pri premagovanju teh bolezni je potrebno tesno mednarodno sodelovanje.

— Zagotoviti je treba minimalno koncentracijo VCM (max. dovoljena koncentracija je 50 ppm) v proizvodnih prostorih, kjer imajo ljudje

opravka z VCM/PVC. Obstajajo že moderni aparati za ugotavljanje koncentracije VCM v zraku.

— Potrebna je dobra zdravniška služba, ki pravilno informira javnost da ne bi prišlo do nepotrebne panike in kancerofobije med ljudmi.

Iz referatov druge skupine naj omenim le ugotovitev, da so potrebne nadaljnje raziskave med strukturo PVC in njegovimi lastnostmi ter modifikiranje PVC za izboljšanje njegovih lastnosti itd.

Referati tretje skupine podajajo zelo široko možnost uporabe PVC na različnih uporabnih področjih.

Zelo zanimiva je uporaba PVC v gradbeništvu (predstavlja že okoli 4 % celotnih materialov 5 % pa delež plastike v gradbeništvu) čeprav je potrebno na tem področju še veliko storiti (npr. izdelava standardizacije plastičnih in PVC materialov, tesno sodelovanje med gradbeniki in kemiki itd.). Prav tako obeta večje perspektive uporaba PVC v kmetijstvu: PVC folije za pokrivanje nasadov, PVC, folije za zadrževanje vode v pusti zemlji, PVC folije za oblaganje umetnih jezer itd. Poudarjajo tudi široko uporabo PVC v embalažni industriji.

In kaj naj rečem o naši udeležbi?

Prav gotovo se je takšnega posvetovanja vredno in koristno udeležiti, saj se lahko poleg izmenjave informacij med porabniki surovin naučimo veliko novega in zanimivega.

V prisotnosti številnih predstavnikov JLA, štabov civilnih zaščit, UJV in SLO in gostov, je dne 1. 6. 1976 tov. Zora Tomić odprla IV. sejem civilne zaštite.

Tovarišica Tomičeva je dejala, da je sejem mesto in priložnost za srečanje delavcev, ki delajo na tem področju in da se seznanijo z najnovejšimi dosežki izdelave sredstev civilne zaštite. Nato je v kratkem opisala značil-

nosti sedanjega sejma ter se zahvalila vsem, ki so sodelovali pri ureditvi razstave.

»Sejem je organiziran zato, da se na enem mestu zbere vse, kar je novega na tem področju,« je še dejala tov. Tomičeva.

Nekaj sto obiskovalcev se je zbralo pred vhodom na Gorenjskem sejmu tik pred otvoritvijo IV. Sejma civilne zaštite v Kranju

Za celovitost znanja o civilni zaščiti in o splošnem ljudskem odporu so bili v okviru sejma organizirani tudi številni seminarji, razgovori z izmenjavo mnenj, stališč in izkušenj. Kaj je videti na sejmu civilne zaštite? Zelo velik je dan poudarek gasilski opremljenosti za reševanje pri požarih, v elementarnih nesrečah ali v vojni; tudi zdravstveno varstvo, še predvsem prva pomoč je prikazana zelo zanimivo, saj je moč videti kar celo zasilno bolnico, operacijsko sobo in bolniško sobo. Zanimive so tudi komunikacijske naprave za javljanje oz. obveščanje, priprave za reševanje ob povodnih itd.

Nekaj sto obiskovalcev si je sejem ogledalo že prve ure po otvoritvi, pa tudi vsako popoldne je videti dosti obiskovalcev. Za štabe civilne zaštite pa je bil ogled sejma obvezen.

Otvoritvi je prisostvovala tudi skupina Savčanov ter si z velikim zanimanjem ogledala razstavljeno orodje in priprave, ki jih tudi pri nas še nimamo.

Jože Štular

Sejem si je ogledala tudi skupina Savčanov, med njimi Judita Rakovec, direktorica kadrovskega splošnega sektorja ter Blaž Studen, vodja oddelka za zavarovanje delovne organizacije

Novosti iz naše obratne ambulante

Pred kratkim smo bili prijetno presenečeni ob novici, da je z delom začela zobna ambulanta, danes nas je o novih, za vse nas prijetnih novicah seznanil dr. Jaka Vadnjal. Za kaj pravzaprav gre?

Dispanzer za borce in invalide

Z novo kadrovske okrepitvijo v obratni ambulanti so se odprle možnosti, da se tudi za vse udeležence NOB zagotovi stalne preventivne in kurativne preglede. Dr. Mišetičeva bo skrbela za zdravstveno stanje naših borcev vsak torek popoldan od 14. do 18. ure. Na te preglede bodo borci pozvani s strani organizacije združenja borcev v Savi. O vsem tem so se v obratni ambulanti že pogovorili s predsednikom organizacije združenja borcev NOB tov. Mirkom Bedekovičem.

Istočasno smo ugodili tudi zahtevi invalidov v naši delovni organizaciji po njihovi zdravstveni zaščiti, ki so jo sprožili na letni skupščini. Dr. Mišetičeva bo bedela tudi nad zdravstvenim počutjem te kategorije delavcev.

Dispanzer za aktivne preglede kroničnih bolezni in bolnikov

To je druga novost v obratni ambulanti. V dispanzerju za kronične bolnike se bomo po svojih najboljših močeh trudili in zdravili bolnike s katerokoli kronično boleznijo. Bistvena sprememba pri delu s kroničnimi bolniki bo v tem, da bo obratna ambulanta vodila stalen nadzor nad temi bolniki. Smatramo, da bomo le na ta način dosegli pri teh bolnikih boljši uspeh. Tudi zato, ker bo lahko zdravnik vsakemu posamezniku posvetil več časa, kot mu to do danes dopušča naval bolnikov v redni ordinaciji. S tem bomo pri teh bolnikih dosegli ustvariti tudi boljše počutje in zadovoljstvo, nič več ne bo občutka, da so le primer, ampak, da so ljudje.

Ob vsem tem se pojavlja še ena novost. V drugi stopnji zdravljenja bolnikov bomo lahko paciente z isto boleznijo zbirali na skupinske posvete, kjer bomo na eni strani poskušali podrobneje prosvetliti bolnike o njihovi bolezni, na drugi strani pa si bodo bolniki z izmenjavo lastnih izkušenj lahko še kako pomagali.

L. M.

Največje bogatstvo je zdravje

Pred letom dni smo v našem glasilu objavili daljši zapis o ustanovitvi aktiva invalidnih delavcev v Savi. Avtorica sestavka je v njem razglabljal o invalidnosti nasploh, o vzrokih za invalidnost, o kategorijah invalidnosti, o pogojih dela in o pravicah in dolžnostih članov aktiva. Enoletno obdobje je za nami, zato je prav, da na malce svojevrsten način opozorimo bralce na prvo obletnico ustanovitve aktiva.

Na povabilo aktiva sem se udeležil strokovne ekskurzije v Ponikve, kjer smo obiskali Delovno varstveni zavod Ponikve, ki zaposluje predvsem invalidne delavce. Namen izleta je bil dvojen. V prvi vrsti naj bi se člani aktiva na tem izletu medsebojno spoznali, saj takšnih prilik v preteklosti ni bilo veliko. Lepo zamišljen »spoznavni dan« pa se na žalost v praksi ni izkazal. Od prijavljenih je prišla na izlet le dobra polovica. Kljub temu pa prisotni niso obupali in jim ta spodrselj ni

pokvaril razpoloženja. Optimistična in odločna izjava enega od udeležencev, da je pač treba začeti, pa čeprav skromno, se mi zdi na mestu.

Cilj izleta — Delovni varstveni zavod Ponikve smo kmalu dosegli. Tu so nas pristrčno sprejeli in nas na kratko seznanili s kroniko zavoda. Iz obrazložitve povzemam tisti del, ki govori o dejavnosti te ustanove, in sicer: Zavod ima nalogo, da proučuje za delo mlajše, telesno huje prizadete osebe, ki jih ni moč zaposliti pod splošnimi pogoji, da organizira celotno ali delno oskrbo osebam, ki so v zavodu, ali pa so sem prišli na priučevanje. Nadalje zavod sprejema upokojene osebe in jim daje nastanitev, prehrano, zdravstveno nego in druge oblike socialnega varstva.

Po tem nagovoru smo si ogledali proizvodni del zavoda in priznati moram, da mi bo ta obisk dalj časa ostal v spominu. Enakega mnenja so bili tudi ostali člani našega ko-

Takole je v notranjosti delavnic doma v Ponikvah

lektiva — udeleženci izleta. Ne, nismo videli velikih, modernih strojev, ne, videli pa smo nekaj, kar pogrešamo pri zdravih delavcih. Kljub hudim telesnim okvaram so invalidi pridno delali, delali iz zvesti, da ustvarjajo, da se sami preživljajo, da niso v breme družbi, da niso odvisni od miloščine, ampak od dela svojih rok. Delajo poln delavnik v dveh izmenah za plačilo, ki je manjše od najnižjega osebnega dohodka v Savi, pa kljub temu ne obupujejo. Imajo dom, ki so ga prav v dneh, ko smo bili na obisku prenavljali in pred kratkim so dozdali nove objekte, kjer so pogoji za bivanje zelo dobri. Po gledu proizvodnje in bivalnih objektov so nam pripravili kosilo in po njem je stekel živahen pogovor o tem in onem. Ob koncu pa smo jim izročili še skromno darilo — velo plašče za invalidske vozičke in sedežne bla-

zine. Čas slovesa je prišel in povabili smo naše gostitelje, naj nas obiščejo v Kranju. Vabila so bili nad vse veseli in zato smo jim zaželeli na skorajšnje snidenje.

Nazaj grede smo se ustavili in popili vsak nekaj malega. In že smo hiteli proti Kranju. Za vedro razpoloženje je med ostalimi skrbel tudi šofer Bojan in »spoznavnega« izleta je bilo konec. Ni pa konec nalog, s katerimi se in se bomo v bodoče srečevali tako člani izvršnega odbora kot vsi ostali člani aktiva invalidnih delavcev Save.

Izlet je za nami. Nam pa ostane življenjska izkušnja več. Največje bogatstvo je zdravje. Se tega zavedamo? Mnogokrat ne. Če bi se tega zavedali, bi morali biti do soljudi, ki so zaradi takšnega ali drugačnega vzroka postali invalidi, bolj pozorni kot včasih smo.

J. Jereb

Gospodarjenje v občini januar — april 1976

Iz informacij oddelka za gospodarstvo skupščine občine Kranj povzemo nekaj podatkov o letošnjem gospodarjenju v preteklih 4. mesecih:

- izvoz se je v omenjenem obdobju povečal za 26,9 % (je pa 0,1 pod 4-mesečnem planom),
- zaposlenost se skoraj ni povečala, saj je ostala na 100,4,
- poprečni osebni dohodki v gospodarstvu so se v primerjavi z enakim obdobjem lani povečali za 22,2 %, medtem ko so se povečali v primerjavi s celim lanskim letom le za 13,1 %,
- OD v Savi pa so bili:

	1976 Poprečni	1975 ODPoprečni	Indeksi OD jan.—marec 76	Zaposleni na koncu meseca				
	marec	jan. marec kum.	jan. marec kum.	popr. OD 1975	jan. marec	vsi	ženske	
— OSS	4348	4258	3790	3676	112,3	115,8	618	311
— TOZD IC	5237	5016	4374	3670	114,7	136,7	14	4
— TOZD KET	4248	4135	3792	3652	109,0	113,2	472	102
— TOZD UU	4598	4332	3796	3848	114,1	112,6	168	39
— STOZD TTI	3952	3779	3477	3377	108,7	111,9	1319	554
— STOZD TAP	4226	4174	3770	3633	110,7	114,9	985	149
SAVA SKUPAJ	4170	4047	3642	3466	111,1	116,8	3576	1159

— poprečni OD v kranjski občini so bili naslednji: marca 3.962, kumulativno januar—marec 3.958,

— zaposlenost: v industriji je bilo 31.3.1976 zaposlenih 15.937 delavcev, v kmetijstvu 737, gozdarstvu 277, v gradbeništvu 993, v prometu, zvezah 1581, v obrti 732, v komunalnih podjetjih 635, v gostinstvu 737, gospodarstvu skupaj 23.116, negospodarstvu 3530.

Spominski posnetek ob obisku v delovno varstvenem zavodu v Ponikvah

Kviz ob 25. maju ...

(Nadaljevanje s 4. strani)

To so bile uvodne besede tov. Čuferja, predsednika sveta OO ZSM Sava, na kvizu, ki ga je organizirala kulturna komisija pri svetu OO ZSM Sava.

Takšna prireditev, zabavna in obenem poučna, vedno privabi mnogo gledalcev. Tako je bilo tudi 28. 5. 1976 v dvorani doma JNA v Kranju.

K tekmovanju so se prijavile tričlanske ekipe iz TTI, TAP in OSS ter ekipa savskih štipendistov. Pričakovali smo tudi udeležbo ekip iz skupnosti TOZD KET, KTM-Protektor in Totra, toda žal se vabilu niso odzvale. Prijavila se je tudi ekipa vojašnice Stane Žagar v Kranju, toda njeno mesto na tekmovalnem odru je ostalo prazno. Vzrok odsotnosti pripadnikov JLA nam je ostal neznan.

Kljub temu pa je bil kviz vseskozi privlačen in zanimiv, za kar so poskrbele ekipe, ki so pokazale zares precej znanja. Izenačenost ekip je držala gledalce v stalni napetosti.

V prvem delu tekmovanja so vse ekipe odgovarjale na vprašanja v zvezi s 25. majem — dnevom mladosti in rojstnem dnevom tovariša Tita. V drugem delu pa so »savske« ekipe odgovarjale na vprašanja o naši delovni organizaciji (samoupravna organiziranost, predlog gospodarskega načrta za leto 1976 in srednjeročni plan razvoja podjetja), ekipa štipendistov pa na vprašanja o družbenopolitičnem dogajanju pri nas in v svetu.

Nad vse zanimivo — tako za tekmovalce kot gledalce je bilo »pumpanje« velozračnic

odpovedali tekmovalci, če jim tekmovalna komisija ne bi do vodila pomoči drugih gledalcev. Gledalci niso več zdržali na svojih mestih, ampak so se vsi zgrnili okrog tekmovalcev na prizorišču, jih bodrili in se tudi izmenjavali pri polnjenju zračnic. Pravzaprav bi res lahko rekli, da je tekmovala skoraj vsa dvorana.

Zračnice so bile zelo kvalitetne; dimenzije vseh štirih so se toliko povečale, da smo se že bali, da bo zmanjkalo prostora.

Ko so končno počile, tekmovanja še ni bilo konec. Vsak tekmovalec je dobil poln krožnik sladkorja, v katerem je bil skrit transfuzijski zamašek, ki ga je moral poiskati samo s pomočjo ust. Od naporenega polnjenja zardeli obrazi so seveda na koncu postali popolnoma beli od sladkorja in so nas spominjali na miške, ki prilezejo iz moke. Od gromkega smeha smo se kar držali za trebue.

Reklamne nagrade, ki jih je prispeval naš marketing sektor, so bile skoraj preskromne za ves trud požrtvovalnih tekmovalcev.

Ansambel SMB 220, ki je že med kvizom poskrbel za občasne predahne, je po končani prireditvi igral še za ples, da je bil večer še prijetnejši.

Upam, da lahko rečem v imenu vseh mladih Savčanov in gostov, da je kviz zelo lepo uspel in da si takih prireditev še želimo.

Marko Tomšič

Dvorana v domu JLA je bila prevelika, da bi jo napolnili maloštevilni Savčani, ki se jim je zdelo vredno priti na Kviz ob 25. maju — Titovem rojstnem dnev in dnevom mladosti. No, kljub temu so bili pa ti toliko bolj zadovoljni in navdušeni. Nek dober pevec mi je nekoč dejal: »Raje pojem pred desetimi poslušalci, ki v tem uživajo, kakor pa stotim, ki zehajo.«

Največ znanja je pokazala »trojka« TAP, ki je odgovorila pravilno prav na vsa vprašanja in tako zasluženo prejela prvo nagrado — gospodinjske mešalnice. Druga je bila ekipa organizacije skupnih služb in je prejela spalne vreče, tretji, štipendisti, potovalne torbice, ekipa TTI pa je kot četrta prejela knjižne nagrade.

Kviz je rutinirano vodil tov. Lado Mraz ob pomoči tekmovalne komisije, ki so jo sestavljali Jože Štular, Helmut Turzan-ski in Tone Bajuk.

Tov. Mraz je za sprostitev napeosti (ne samo tekmovalcev, temveč tudi gledalcev v dvorani), prebral dva izvirna humoriistična sestavka neimenovanega avtorja »Kaj je stroj« in »Noge«. Posebno zadnjemu spisu smo se od srca nasmejali.

Posebno zabavno pa je bilo tekmovanje, ki je bilo namenjeno gledalcem v dvorani.

Na oder so prišli štirje gledalci, dve dekleti in dva fanta. Njihova naloga je bila, da z ročno tlačilko polnijo velozračnice, dokler ne počijo.

Nihče ni pričakoval, da bo to tako težka naloga. Zračnice so se upirale naraščajočemu pritisku več kot pol ure. Prej bi

(Nadaljevanje s 5. strani)

Še o Vegovih priznanjih

Rezultati

6. razred

1. mesto JAGODIC TOMAZ	OŠ F. Prešeren
2. mesto KAVČIČ TONE	OŠ F. Prešeren
2. mesto KURAT MARKO	OŠ F. Prešeren
3. mesto MOKRICKI CENKA	OŠ F. Prešeren
3. mesto PETROVIČ GORAZD	OŠ F. Prešeren

7. razred

1. mesto LUNAR EDO	OŠ F. Prešeren
2. mesto ISTENIČ MOJCA	OŠ S. Jenko
2. mesto GABER TOMAZ	OŠ S. Jenko
3. mesto MESEC BREDA	OŠ L. Seljak
3. mesto KUHAR MATIJA	OŠ J. B. Tito Predoslje

8. razred

1. mesto ŽURA MARJAN	OŠ F. Prešeren
1. mesto PAJNTAR KARIN	OŠ F. Prešeren
2. mesto KRŽISNIK ALENKA	OŠ L. Seljak
2. mesto HABJAN MOJCA	OŠ F. Prešeren
3. mesto ROBNIK ANICA	OŠ M. Valjavec Predvor

Rekla — kazala ali

Človeška zloba nima meja!

Na lastni koži sem že občutil, kako neizmerna je lahko človekova zloba ali primitivizem. Prav gotovo tudi mnogi izmed vas.

So ljudje med nami, ki niso nikoli z ničemer zadovoljni, ki jim nikoli nihče ničesar ne naredi prav. Tudi v Savi, tu med nami! Nekateri to počno iz nevednosti, neobveščenosti, drugi iz nerodnosti, tretji zaradi zlobe ali primitivizma, četrti zaradi sovražnega razpoloženja itd. Res in na srečo vseh teh ljudi ni veliko, a kljub temu včasih povzročijo slabo voljo, sodelavce zdvomijo, navadno pa naložijo veliko dela drugim.

Od splošnega h konkretnim ali za kaj sploh gre?

Gre za razširjevalce različnih informacij. Za takomenovane zavogalske informatorje. Za nevarne zdrharje. Ne zato, ker rojevajo, prodajajo, kupujejo, premlevajo in prikrajajo najrazličnejše čenče in ker je oštarijsko-bifejsko okolje pravcato kotišče opravljanja, sumljivih in dvoumnih zgodbic in osiranj posameznikov ali skupin — marveč predvsem zaradi posledic, ki nastanejo, kadar samozvani borec za delavske pravice ali samozvani parlament vzame v pretres nedorečene ali nepojasnjene teme, delo posameznika ali skupine. Posledice so negotovost, dvomi in sumničenja — da ne govorim kako se počutijo prizadeti.

Letos smo imeli v Savi dve večji zdrharski aferi.

Prvič je šlo za obdaritev žena ob njihovem prazniku, ob 8. marcu. Ljudje, kot sem jih opisal, so razširili »vest«, da so delavke v proizvodnji dobile drugačno, slabšo darila kakor delavke v »pisarnah«. Ko smo delavci oddelka za informiranje skušali zvedeti kdo oz. katera konkretno je dobila slabše darilo — je nismo našli. »Ja, jaz ne vem, govorijo pa!« je bil odgovor. V oddelku za socialno varstvo pa so povedali: »Za letošnji 8. marec je bilo kupljeno tri vrste daril, vendar pa vse v enaki vrednosti (razlika je bila morda v nekaj sto starih dinarjih). Ko so darila prispela, smo obvestili vse enote oz. TOZD naj na osnovi seznamov darila dvignejo. Vsak poverjenik, ki je prišel v skladišče, je sam izbral darila za žene njegove osnovne organizacije.«

Pravkar so »aktualni« dopusti. Da so dobili prikolicke tisti iz kadrovske službe in tisti zgoraj, da so bile rezervacije že vnaprej izpisane in da so bile prijave samo blefiranje. Teh »informacij« je bilo precej, o tem so razpravljali tudi na DS skupnosti TOZD TAP. Tak način (razpravo na delavskem svetu) bi moral pravzaprav pohvaliti, saj je samoupravna kontrola nad delom slehernega v Savi pravica in dolžnost nas vseh. Toda, v tej razpravi je nekaj manjkalo — konkretizacija, imen! Sicer pa objavljamo odgovor na postavljena vprašanja.

Oddelk za socialno varstvo in družbeni standard
Kranj, 18. maja 1976
TAP — tajništvo

V prilogi vam pošiljamo odgovor na 11. sklep 11. redne seje delavskih svetov STOZD Avtopnevmatike.

Glede na razpravo (Ad. 9), ki je samo delno zabeležena v zapisniku, prosimo, da se konkretno navede kdo je v KSS oddelku za socialno varstvo in družbeni standard pred 7. uro sprejemal prijave strokovnih delavcev in kateri od strokovnih delavcev je že imel rezervirano prikolico pred 7. uro.

Naš odgovor, ki vam ga v prilogi dostavljamo (seznam) potrjuje, da so pripombe neutemeljne. Namen samoupravnega odločanja prav gotovo ni v tem, da kritiziramo delo neke službe, ne da bi imeli za kritiko utemeljene podatke.

Če bi hoteli vsem delavcem zadovoljiti željo koriščenja prikolic v kolektivnem dopustu, bi potrebovali več prikolic, ne pa 30, ki jih trenutno imamo.

V bodoče se skupno dogovorimo, da ne bomo imeli vsi delavci DO

Sava kolektivni dopust, verjetno so možnosti, da imajo posamezne STOZD kolektivni dopust en teden ali 14 dni kasneje, kar bi nam omogočilo večje možnosti koriščenja dopusta v prikolicah.

Vodja oddelka:
Alojzija Planinšek

FIESA

V času kolektivnega dopusta bo v prikolicah letovalo 80 % delavcev — članov kolektiva iz neposredne proizvodnje. To velja za dve izmeni, in sicer od 19. 7. do 26. 7. in od 26. 7. do 2. 8.

POREČ — ZELENA LAGUNA

V obeh izmenah kolektivnega dopusta (od 19. 7. do 26. 7. in od 26. 7. do 2. 8. 1976) bo letovalo 75 % delavcev iz neposredne proizvodnje.

MALI LOŠINJ — ČIKAT (prikolice plus opremljeni šotori)

MALI LOŠINJ — ČIKAT

(prikolice in opremljeni šotori)
Ker smo poudarili, da bodo imeli prednost tisti člani kolektiva, ki bo-

do prinesli zdravniška potrdila, je razmerje nekoliko drugačno, in sicer: 50 % članov kolektiva je iz neposredne proizvodnje. To velja za termin od 20. 7. do 30. 7.; ker bodo izmene 10-dnevne, pride v poštev samo en termin med kolektivnim dopustom.

V vseh prikolicah, ki so last DO Sava, bo letovalo med kolektivnim dopustom 70 % članov kolektiva iz neposredne proizvodnje.

Opomba pisca:

Seznam sem zaradi dolžine izpustil, kdorkoli pa ga želi videti, ga dobi v uredništvu.

Nikjer ni vse idealno pa tudi v Savi ne. Precej bolje pa bi se razumeli in zato bolje in več naredili, če bi bili bolj poštene drug do drugega, če bi si bolj zaupali, če bi bili bolj strpni.

»Pri vsakem človeku se da najti kaj slabega, če se le dobro pogleda,« je dejal pisatelj Solženicin.

Jože Štular

Analiza motivov fluktuacije za leto 1975

(Nadaljevanje z 2. strani)

6. Navajanje motivov kot vzrok za fluktuacijo je v posameznih skupnostih TOZD različno in je odvisno od posebnosti organizacije združenega dela.

7. Precejšen delež fluktuacije predstavljajo disciplinski odpusti.

PREGLED UKREPOV ZA ZMANJSANJE ODLIVA DELAVCEV

— Potrebno je nadaljnje izboljšanje sprejemnega postopka.

— Nujna je močnejša naslonitev na lastni izobraževalni sistem.

— Treba je posvetiti posebno pozornost izobraževanju ob delu delavcev iz drugih republik in vodstvenega kadra.

— Še nadalje moramo izboljševati usposabljanje delavcev.

— Delavcem moramo v še večji meri omogočiti pravilno in organizirano izrabo progega časa.

— Predvsem mlajše delavce moramo vključiti v razne oblike aktivnosti npr. ZSMS v DO in na področju Kranja.

— Dosledno je treba upoštevati poizkusno obdobje kot resnično preverjanje delavca in v nejasnih primerih uporabiti tudi možnost podaljšanja.

— Nujna je nadaljnje dodelava motivacijskega sistema.

— Upoštevati moramo, da lahko oceno delovne uspešnosti podamo že po treh mesecih dela v delovni organizaciji.

Jože Šepic

Dodelati motivacijski sistem

TABELA II: MOTIVI KOT VZROK ZA FLUKTUACIJO PO SKUPNOSTIH TOZD

Motivi za fluktuacijo	TAP		TTI		KET		UU		OSS		POS		SAVA	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
nevarno delo	0	0,00	0	0,00	3	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
neugodni ekološki pogoji	5	7,46	7	10,29	3	11,11	0	0,00	0	0,00	0	0,00	15	7,95
težko fizično delo	0	0,00	1	1,47	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	0,53
delo v treh izmenah	5	7,46	3	4,41	2	7,40	1	33,33	2	10,00	0	0,00	13	6,89
delo v dveh izmenah	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
neustrezno DM	15	22,39	14	20,59	4	14,81	0	0,00	3	15,00	0	0,00	36	19,08
slabe možnosti za napredovanje	0	0,00	0	0,00	1	3,70	0	0,00	3	15,00	0	0,00	4	2,12
slabe možnosti za izobraževanje	2	2,98	0	0,00	1	3,70	0	0,00	1	5,00	0	0,00	4	2,12
neurejene stanovanjske razmere	3	4,48	5	7,35	1	3,70	0	0,00	1	5,00	0	0,00	10	5,30
oddaljenost od svojcev	14	20,39	13	19,11	4	14,81	2	66,66	1	5,00	0	0,00	34	18,02
vožnja na delo	0	0,00	2	2,94	0	0,00	0	0,00	1	5,00	0	0,00	3	1,59
nizek OD	15	22,39	10	14,70	6	22,22	0	0,00	2	10,00	0	0,00	33	17,49
slabi medsebojni odnosi	3	4,48	5	7,35	2	7,40	0	0,00	1	5,00	0	0,00	11	5,83
odklonil razgovor	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
drugo	5	7,46	8	11,76	3	11,11	0	0,00	5	25,00	0	0,00	23	12,19
skupaj	67	100,00	68	100,00	27	100,00	3	100,00	20	100,00	0	0,00	187	100,00

Srečanja, ki pomenijo zblíževanje in boljše spoznavanje delovnih ljudi naše delovne organizacije

Predstavniki družbenopolitičnih organizacij delovne organizacije Sava iz Kranja so obiskali v soboto, 15. maja skupnost osnovnih organizacij združenega dela tovarne gume Ruma Ruma.

Dragim gostom smo v Rumi priredili prisrčen sprejem pozdravili so jih predstavniki družbenopolitičnih organizacij skupnosti TOZD tovarne gume Ruma. Po pozdravu so si skupaj ogledali proizvodne prostore, gostje so se na obhodu zanimali predvsem za tehnologijo proizvodnje, njene kapacitete, pogoje dela. Zanimala so jih tudi nekatera vprašanja iz življenja in dela v skupnosti TOZD Ruma.

Po ogledu tovarne so se predstavniki družbenopolitičnih organizacij zadržali na razgovoru, v katerem smo goste seznanili z vsakodnevnimi problemi v delovni organizaciji.

Med razgovorom smo ocenili, da je v obdobju od lanskoletnega majskega sestanka predstavnikov DPO v Rumi uresničenih veliko sklepov in nalog, ki so bili takrat sprejeti kot cilji aktivnosti DPO. Tako je v preteklem obdobju prišlo do popolnitve izpraznjenih vodilnih delovnih mest tako, da danes vodi poslovno politiko skupnosti v Rumi vodilna ekipa, ki je sposobna, da uresniči zadane naloge in programirane razvojne programe ob pomoči strokovnih služb na nivoju delovne organizacije.

Nadalje je bilo govora o uresničevanju razvojnih programov, sprejetih s samoupravnim sporazumom o osnovah srednjeročnega plana razvoja delovne organizacije Sava Kranj za obdobje 1976–1980. Ugotovljeno je, da v Rumi intenzivno delamo na pripravah za razširitev in modernizacijo proizvodnje regenerata in akumulatorskih posod.

Poseben poudarek in prioriteta vseh aktivnosti v Rumi je dan na omogočanje realizacije investicijskega programa za proizvodnjo traktorske pnevmatike. V razgovoru je povedano, da je bila v začetku maja 1976 v Rumi seja občinske konference ZK Vojvodine Ruma v

razširjeni sestavi. Na seji so bili prisotni predsednik predsedstva skupščine Vojvodine Radovan Vlaković in namestnik sekretarja sekretariata za gospodarstvo SAP Vojvodine.

Na konferenci je bilo ocenjeno, da so izpolnjeni vsi pogoji za realizacijo investicijskega programa, traktorske pnevmatike v Rumi, ki so:

- da se projekt vključi v zeleni program SAP Vojvodine,

- da regenerat, ki se proizvaja v Rumi predstavlja relativno visoki del neposredne surovinske osnove

- povečanje tržišnih potreb

- možnost zaposlovanja delovne sile

- zavarovanje kompleksnega asortimana avtopnevmatike.

V nadaljevanju razgovora je tov. Antona Bajuka zanimalo, kako napreduje delo nove protektornice in kdaj bo stekla poizkusna proizvodnja.

Đorđe Manojlovič, dipl. inž. je dejal, da ko se govori o aktivnosti protektornice v Rumi moramo upoštevati nekaj momentov. Gradbeni dela niso končana v predvidenem roku, instalacije tudi, nepredvideno pa se je podaljšala tudi montažna oprema, ker jo v tem času skoraj ni bilo mogoče uvoziti in smo morali veliko delov za kompletiranje instalacij in opreme naročiti posebej.

Na nivoju delovne organizacije je dogovorjeno, da bo Vulkan iz Niša prevzel proizvodnjo profiliranega protektorja za potrebe protektornice v Rumi in Ljubljani (KTM. Protektor). Vendar Vulkan do sedaj ni bil pripravljen, da bi nas oskrboval s profilirano protektorsko zmesjo. V teh dneh so končni poizkusi v Protektorju z Vulkanovimi profili, doseženi so obetajoči rezultati, je sicer nekaj pripomb, ki jih bo moral Vulkan odpraviti.

Danes je že zaključena celotna montaža ob pomoči tehnične službe iz Kranja je stekla tudi prva pre-

izkušnja in so narejeni prvi vzorci pnevmatik. Protektornica si je zadalja tudi svoj prvi plan proizvodnje, ki znaša 60 % obstoječih zmogljivosti. V okviru delovnih priprav smo v oktobru meseca leta 1975 končali z uvajanjem prve skupine delavcev v ljubljanskem Protektorju. V začetku dela bo v protektornici delalo samo 16 delavcev, ko pa bo stekla redna proizvodnja, bo tu zaposlenih že 27 delavcev. Dnevna proizvodnja pa bo znašala 200 potniških in 50 tovornih pnevmatik.

Goste je zanimalo tudi kako je z zbiranjem odpadnih gum za potrebe obnavljanja. Tudi na to vprašanje je odgovoril inž. Manojlovič.

Problematika na področju zbiranja starih tovornih pnevmatik, kjer že imamo utečen sistem in izdelano organizacijo zbiranja vseh starih pnevmatik od katerih lahko izločimo za obnavljanje potrebne količine, ostale pnevmatike, ki niso uporabne, pa gredo v predelavo za regenerat. S takim načinom in organizacijo zbiranja karkas bomo zmogli zbrati potrebne količine za našo proizvodnjo.

Kar pa se tiče zbiranja karkas za potniške pnevmatike lahko povemo naslednje: Formirana je skupina 5 ljudi, ki neprestano obiskuje ožje področje SAP Vojvodine in zbira karkase, ki so sposobne obnove.

SAVA pokrovitelj gasilske proslave na Bregu

V nedeljo, dne 23. maja je imelo gasilsko društvo Breg prevzem novega gasilskega vozila IMV Super B. Pokrovitelj slovesnosti je bila industrija gumijevih, usnjenih in kemičnih izdelkov Sava Kranj. Slovesnosti se je udeležil tudi glavni direktor naše delovne organizacije tov. inž. Filip Majcen. Zbralo se je veliko gasilcev s prapori in gasilskimi vozili.

Pionirka (gasilka) je pokrovitelja sprejela z naslednjimi besedami:

»V veliko čast mi je, da vas pozdravim v naši sredi kot predstavnika pokrovitelja naše velike slovesnosti in prepričana sem, da govorim v imenu vseh občanov Brega in okolice, če rečem, naj vaše organizacije tudi v bodoče uspevajo v proizvodnji in utrjevanju samoupravljanja. Za nas občane Brega in okolice je danes velik dan — velika slovesnost, saj izročamo operativni enoti novi specializiran avto, ki bo vsak trenutek pripravljen za akcijo, čeprav želimo vsi, da bi za svoje namene nikoli ne bil uporabljen. Toda dobro biti pripravljen, je pol uspeha. Posebno pa je današnji dan slovesen tudi zato, ker prevzema nad pokroviteljstvom novega avtomobila taka delovna organizacija kot je vaša, spoštovani zastopnik. Hvala za dobro voljo, pozornost in razumevanje, hvala za vse. Dovolite, da prek vas pozdravim vse člane vašega velikega kolektiva z večno lepim pozdravom: NA POMOČ!«

Med številnimi slavnostnimi govori navajamo v tem sestavu govor predsednika OGZ Kranj v skrajšani obliki, a z najpomembnejšimi odstavki:

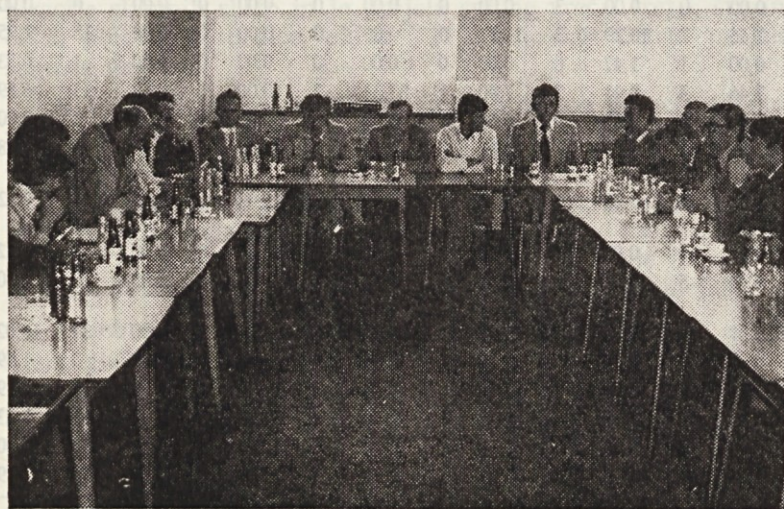
Gasilska organizacija ima na Slovenskem več kot stoletno tradicijo. V vsem obdobju svojega delovanja

Zbrana je že določena količina, ki nam bo omogočila začetek redne proizvodnje v protektornici. Kar pa se tiče sodelovanja s Protektorjem, v pogledu zbiranja karkas še ni zadovoljujoča. Sodelovanje se odvija predvsem v tem, da nam Protektor nudi tehnično pomoč, mi pa Protektorju pošiljamo višek zbranih karkas.

Vendar, kot smo že omenili, še vedno ne moremo biti zadovoljni s takim obsegom sodelovanja, ker še vedno ni organizacijsko rešeno vprašanje zbiranja karkas. Mislimo, da bi skupna organizacija dela pri zbiranju karkas na nivoju DO. Dejstvo je, da je starih pnevmatik za obnavljanje v zadostnih količinah, vendar je potrebno organizirati takšno organizacijo zbiranja, ki bo omogočila zbiranje starih pnevmatik.

Po končanem razgovoru, so si predstavniki DPO iz Kranja in Rume skupaj ogledali mesto, spomenik Revolucije v centru mesta in se krajši čas zadržali v trgovski hiši.

Za zaključek je v prijetnem izletniškem kraju prirejeno kosilo, kjer so se v prijateljskem in svečanem počutju nadaljevali razgovori o vsakodnevnih problemih iz življenja in dela naše delovne organizacije. Božić

Z razgovora na političnem aktivu v Rumi

Tov. Filip Majcen se je udeležil v imenu pokrovitelja delovne organizacije Save svečanosti ob prevzemu novega gasilskega avtomobila gasilskega društva Breg

osnovo s sprejetjem zakona o društvih in zakona o varstvu pred požarom ter s sprejetjem ter novim okoliščinam prilagojenih društvenih pravil na vseh ravneh naše organiziranosti.

Naši organizaciji je kot organizaciji posebnega družbenega pomena zaupano posebno odgovorno mesto tako v splošni ljudski obrambi kot v družbeni samozaščiti. Z vključitvijo v delovanje vseh organiziranih socialističnih sil za zavarovanje naše socialistične samoupravne družbe pred vsemi vrstami in oblikami dejavnosti, ki spodbujajo, ovirajo in ogrožajo njen obstoj, je naša organizacija bistveno razširila svojo dejavnost in odgovornost od osnovne dejavnosti na področju varstva pred požari in gasilstva na fronto podružabljanja in uresničevanja zasnove ljudskega odpora ter družbene samozaščite.

Tem družbenim obveznostim se naše članstvo ni nikoli izmikalo — iskreno si je prizadevalo, da so postale naše organizacije družbeno priznan člen splošne in posebej požarne zaščite. Prav temu se imamo zahvaliti, da so se naše vrste ponovno okrepile. Ni nam treba jadicovati in obtoževati negativnih posledic civilizacije kot vzrok za stagnacijo ali celo nazadovanje. Sodimo torej med tiste socialistične sile, ki

imajo globlje korenine v naši stvarnosti in so del nje same, ki ima neslutene možnosti nadaljnjega razvoja.

Naše zadovoljstvo naj podprejo številke: Od zadnjega kongresa je število gasilskih pionirjev in pionirk močno naraslo in to kar za 49,7 % tako, da jih imamo v Sloveniji 8.574.

Število vsega članstva se je povečalo tudi v naši občinski zvezi od VII. kongresa pa do danes tako, da nas je sedaj 2.096 aktivnih članov.

V republiški zvezi je vključenih 65.384 članov, v zveznem merilu pa je število prostovoljnih gasilcev preko pol milijona. Poleg prostovoljnih pa imamo v državi še okrog 12.000 poklicnih gasilcev. Zaradi tega je razumljivo, da to predstavlja veliko moč, kjer se lahko in mora resno računati.

Zato je veliki večini naših članov jasno, da je vstop v našo organizacijo sicer prostovoljen, da pa je izpolnjevanje vseh osnovnih nalog brezkompromisna obveznost. Ta obveznost je dvojna. Prvič tista, ki obvezuje vse družbene in društvene skupnosti enako glede na njihovo osnovno dejavnost. Le-ta pa je, da skrbijo za uresničevanje socialistične družbene samozaščite v vrstah

vseh socialističnih sil za zavarovanje naše socialistične samoupravne družbe in pridobitev narodno-osvobodilnega boja tako na idejnem kot na materialnem področju in to vsak čas povsod in proti vsakomur, ki bi nas oviral ali celo ogrožal. In drugič tista obveznost, ki je specifično naša in izhaja iz nalog in potreb varstva pred požarom ter gasilstva z vsemi humanističnimi in solidarnostnimi vzgibi kot vernimi in nepogrešljivimi spremljevalci naše aktivnosti.

Nenehni razvoj gospodarstva, uvajanje novih tehnoloških postopkov ali spreminjanje in dopolnjevanje obstoječih tehnoloških postopkov zahtevajo tudi skladen razvoj požarno-preventivne dejavnosti na teh področjih.

Občani so nato z velikim navdušenjem pozdravljali povorko, ki se je pomikala mimo tribune.

Po končani slovesnosti so članice IGD Sava prikazale praktični del šolskega trodelnega napada, člani pa so v skupni vaji z gasilci iz Brega prikazali delovanje novega gasilskega vozila Mercedes UMF 4000/25 nadgradnjo pa je izdelala priznana firma Rosenbauer v Avstriji.

Prikazano je bilo:

— gašenje požara z azbestno ponjavo,

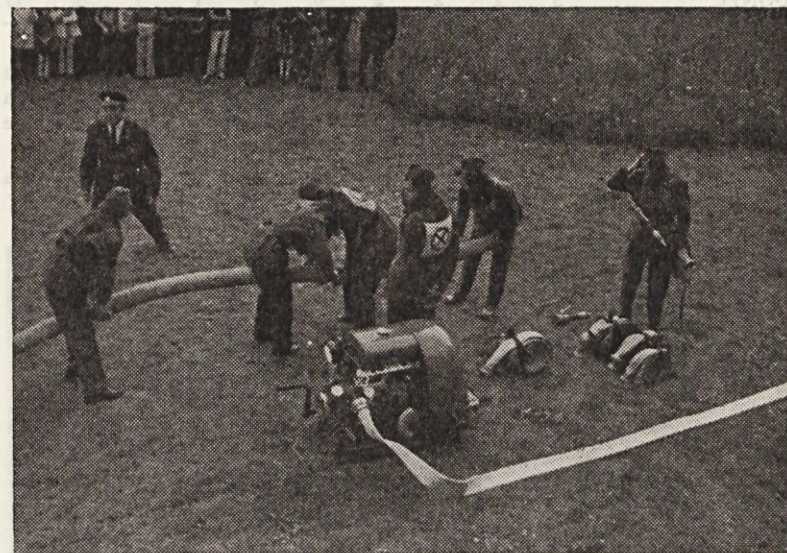
— delovanje ročnikov za srednjo peno,

— delovanje »Monitorja« (vodnega topa): curek, pena, meгла in kompaktni curek z ustnikom.

Vsi prisotni so z velikim zanimanjem sledili programu, ki so ga izvajali savski gasilci in gasilke ter domači gasilci. Le na tak način so spoznali udarno moč novega gasilskega voza. Želimo, da bi bilo še več takšnih in podobnih vaj, kjer bi bile prikazane osnovne naloge vsake gasilske enote, tj. gašenje požarov, reševanje ljudi in premoženja v primeru požara.

Požari so namreč v zadnjih letih povzročili zasebnemu in družbenemu premoženju toliko škode, da je postalo že kar zaskrbljujoče. Ne samo, da je bila povzročena materialna škoda, pač pa so bili zaradi požara neposredno prizadeti tudi ljudje, ki so v nekaterih primerih komaj ušli smrti ali pa so dobili težke poškodbe. Nevarnost požara nam preti na vsakem koraku, če se ne znamo pravočasno zavarovati pred njim in če ne znamo ukrepati, kadar je to potrebno.

V okviru varstva pred požarom je vloga gasilcev usmerjena na represivni in preventivni dejavnosti. Represiva je pogojena z gašenjem in lokalizacijo nastalih požarov s ci-

Naša ženska desetina se je izkazala

— gašenje s prahom S-9 kg
— delovanje visokotlačnih »NE-PIRO« pištol, kompletni curek, meгла in pena,
— delovanje ročnikov za težko peno,

ljem preprečevanja večjih škod zaradi ognja, čuvanja družbenega premoženja in ohranitve delovnih mest v gospodarstvu. Preventiva pa s ciljem odpravljanja vzrokov zaradi katerih lahko pride do požara.

Ne sekiraj se in misli na svoje zdravje

Pod tem naslovom smo objavili v številki 9—10 pismo nekdanje sodelavke Katarine, v katerem se je potožila nad nerazumevanjem njenih nekdanjih sodelavcev glede njene bolezni in pa nad tem, da jo nikoli ne obiščejo.

Nekaj dni po izidu omenjene številke Save pa se je v uredništvu oglasil eden od najbolj delavnih iz valjarne in opozoril, da so delavci razočarani (pa tudi malo ogorčeni) nad takim pisanjem.

Zakaj?

— Zato, ker je tov. Katarina spo-

razumno zapustila Savo (torej ni naša upokojenka);

— zato, ker so ji ob odhodu kupili lepo darilo in se tovariško poslovili od nje;

— zato, ker sama od tedaj naprej ni nikoli več prišla med svoje nekdanje sodelavce;

— zato, ker jo ob priložnosti vseeno obiščejo.

Verjamem, da je slehernemu človeku hudo v njegovi bolezni, osamljenosti, a vendar je potrebna v odnosih do ljudi prava, realna ocena.

Jože Štular

Naše novo vozilo je res kvalitetno, napajal je kar osem ročnikov

Peteroboje

V soboto, 15. maja, ob 8. uri zjutraj se je na stadionu ŠD »Sava« v Stražišču zbralo nekaj nad 310 športnikov in športnic iz petih slovenskih kolektivov (železarji, steklarji, kemiki in gumarji), da bi se pomerilo v naslednjih disciplinah: mali nogomet, odbojka, rokomet, streljanje, namizni tenis, šah in kegljanje.

Športnike je pozdravil glavni direktor Save tov. Filip Majcen. Dejal je: »Pozdravljamo vas v Kranju. Želimo, da se v našem mestu dobro počutite in da se borbeno pomerite v športnih srečanjih. Taka srečanja so prav gotovo zelo po-

trebna in pomembna, saj nas združujejo in povezujejo. Vsem želimo veliko športne sreče!»

Športniki so nato odšli na posamezna športna igrišča in pričeli s tekmovanji.

Skupaj z vodstvom oziroma organizatorjem tega srečanja smo se udeležili nekaterih tekem in moram reči, da so bile vse zelo borbene in fair, tako da je srečanje v celoti uspelo. Nedvomno je k temu prispevalo tudi izredno vreme in pa razmeroma dobra organizacija tekmovanja.

DOSEŽENE TOČKE V POSAMEZNIH PANOGAH — MOŠKI — ŽENSKÉ

Ekipa	Rokomet	Mali nogomet	Odbojka	Namizni tenis	Šah	Kegljanje	Streljanje	Kegljanje ženske	Streljanje ženske	Skupaj
ŽELEZARNA	4	4	5	5	5	5	4	5	4	41
STEKLARNA	2	3	0	4	3	4	5	4	5	30
SAVA	3	2	3	3	4	2	3	3	0	23
FERALIT	1	5	4	1	2	1	2	2	3	21
DONIT	5	1	2	2	0	3	1	1	2	17

SKUPNI VRSTNI RED

1. ŽELEZARNA	41 točk
2. STEKLARNA	30 točk
3. SAVA	23 točk
4. FERALIT	21 točk
5. DONIT	17 točk

Prehodni pokal je osvojila ekipa ŽELEZARNE Jesenice. Osvojila ga je že tretjič zapored, zato si ga je pridobila v trajno last.

Pokal za športno igro je osvojila ekipa STEKLARNE Hrastnik.

Na peteroboju so se pomerili tudi v šahu, Savčani so zasedli 2. mesto

Na osnovni šoli France Prešeren so se pomerili odbojkaši

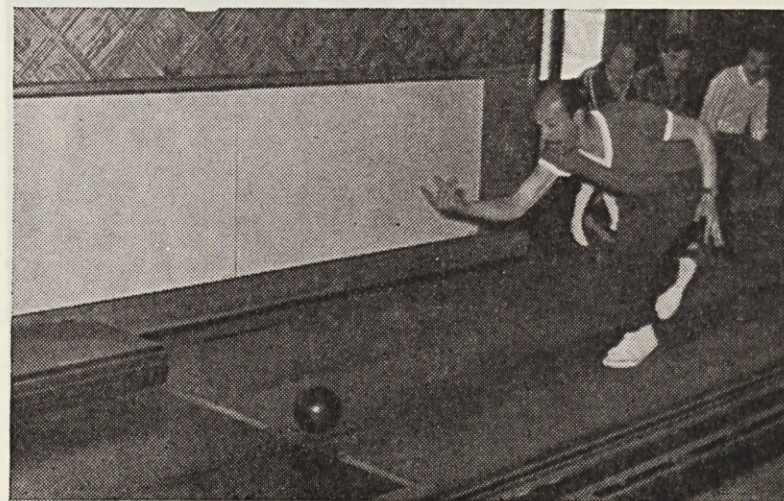
Na strelišču je bilo mirno, tekmovalci so morali biti zbrani. Največje število krogov je dosegla Steklarna iz Hrastnika

Nogomet je privlačna in atraktivna športna dejavnost

Mala dvorana v osnovni šoli Lucijan Seljak je ponudila gostoljubje namiznoteniškim ekipam

Na poti do kegljev, koliko jih je padlo ne vemo, vendar je bil met uspešen

Piše

Pavel
Sepe

Totra

Kmalu bo minilo leto dni, odkar smo v našem glasilu objavili članek o obnovljeni »kuhinji« in jedilnici v Totri. Ob tej priliki smo tudi optimistično napovedovali, kako se bo zaradi te investicije — ki ni bila majhna — prehrana delavcev izboljšala in popestrila. O naši jedilnici in kuhinji smo potem pisali še enkrat — tam nekje okrog novega leta, in to v zvezi z zakasnelo opremo. Tako danes tretjič načenjamo temo o prehrani delavcev med delovnim časom v Totri.

O prehrani delavca na delovnem mestu je bilo pred meseci veliko govorjenega na sindikalnih forumih. Poudarjala se je važnost kvalitetne prehrane, kakor tudi, da se morajo sredstva, ki se v ta namen trošijo, zares uporabiti za prehrano delavca na samem delovnem mestu. Zato so tudi sindikati nastopali proti raznim bonom, ki sicer omogočajo nabavo prehranbenih artiklov, za katere pa se čas porabe ne da nadzorovati.

Kaj bomo imeli jutri za malico

Kot vemo, se je v Totri veliko naredilo za izboljšanje prehrane članov kolektiva; moderno opremljena servirnica, shramba, pomivalnica, prijetna jedilnica — in z velikim veseljem bi napisali, da glede družbene prehrane pri nas ni več problemov. Pa ne moremo. Vsemu, kar je bilo do sedaj storjenega, manjka le še nekaj malega — pika na i, kot se temu reče. Manjka organizacijski ukrep; manjka organizator.

Jedilnica v Totri je lepo opremljena, dovolj svetla in domača, poskrbeti bodo morali še za kvalitetno prehrano

Družbena prehrana spada pod socialno kadrovske službo. Obstaja tudi odbor za prehrano. Vse to ne zadošča, saj po drugi strani ni nikogar, ki bi odgovarjal za uspešno prehrano in ki bi bil istočasno za to tudi stimuliran. Ker tega ni, je splošno mnenje v Totri, da se prehrana slabša.

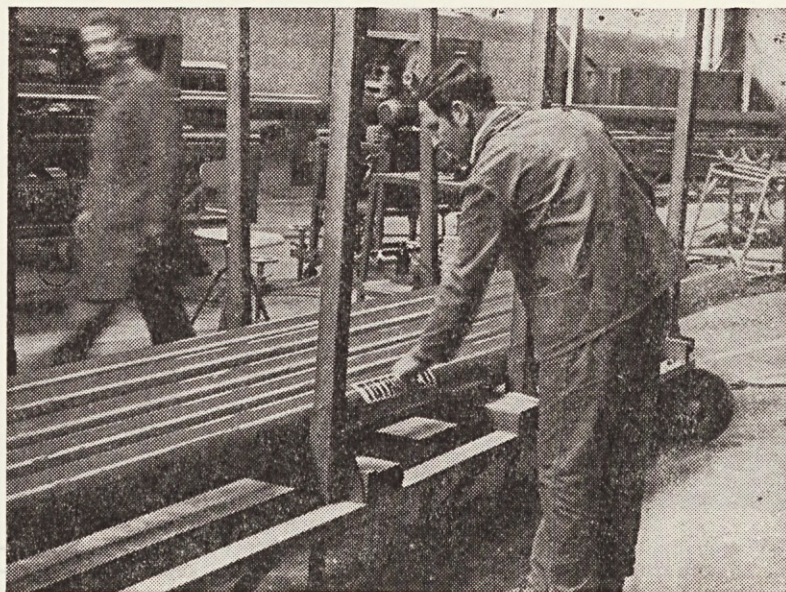
Najprej se dotaknimo glavnega, toplega obroka, katerega bi moral biti načelno deležen vsak član kolektiva. Topli obrok so nam prej dalj časa vozili iz obrata družbene prehrane podjetja »Snaga«. Seveda so bile na račun kvalitete toplih obrokov večkrat izrečene kritične pripombe. Da bi izboljšali tople obroke, smo se v sredi marca tega leta preusmerili na drugega dobavitelja. Sedaj nam jih dostavlja obrat družbene prehrane »Bežigrad«. Izgleda pa, da smo s tem ukrepom prešli iz dežja pod kap. Kvaliteta toplega obroka se ni izboljšala — nasprotno, poslabšala se je. Da to ni pavšalna ugotovitev nam pove dejstvo, da je od 40 anketiranih članov našega kolektiva, ki se redno hranijo s toplimi obroki, takega mnenja kar 35. Drugi podatek, ki je morda še bolj nazoren, pa kaže število razdeljenih toplih obrokov

v letošnjem letu:

— januar	2555 obrokov
— februar	3317 obrokov
— marec	3259 obrokov
— april	2218 obrokov
— maj	2200 obrokov

Res je, da se povsod, kjer se kuha za veliko ljudi, najde vedno nekaj nezadovoljstev ali izbirčnih Metk, ki vihajajo nos zdaj nad tem, zdaj nad onim jedilnikom. Res pa je tudi, da obstoji normativna kvaliteta kuhinje odnosno kuhane hrane. »Rižota«, ki je le še lepljiva kepa nečesa, pretirana uporaba »amjnprena« in takih omak, majhen repertoar jedilnikov ... vse to kaže, da sedanji dobavitelj toplih obrokov ni dorasel svoji nalogi. Razumeli bi občasne spodrsrljaje, saj se tudi najboljši gospodinji od časa do časa kaj ponesreči. Prav tako ne moremo za sorazmerno nizko ceno pričakovati vsak dan »pohanih« piščancev in zrezkov. Zahtevamo pa lahko okusno hrano — pa čeprav je preprosta, kajti le taka hrana bo dosegla namen družbene prehrane.

Poglavje zase je »dopolnilna prehrana«, katero imajo delavci mož-

Iz oddelka plastičnih cevi v Totri

nost kupiti v naši servirnici za bone ali za denar. Kaj lahko kupimo, vemo, zato tega ne bomo naštevali. Mnenje večine Totračanov je, da bi moralo biti na razpolago poleg konzerv, salame in sira še kaj drugega. Na primer mlečni izdelki (jogurt), lahko tudi kakšne sladice. Hladilni pulti omogočajo, da bi se pripravljale tudi razne solate, tlačenka in podobno. V grelnih posodah pa bi lahko bila na primer juha, hrenovke in morda še kaj. Ker nimamo možnosti, da bi sami v lastni režiji pripravljali topli obrok in bomo še naprej pri tem odvisni od raznih bolj ali manj kvalitetnih zunanjih dobaviteljev, bi taka dopolnilna izbira jedil veliko pripomogla k boljši in rednejši prehrani delavcev na delovnem mestu.

In kaj bi morali storiti, da bi bilo mogoče vsaj delno uresničiti tako zamišljeno dopolnilno prehrano? V prvi vrsti bilo treba najti in zadolžiti delavca, ki ima smisel in posluh za vodenje našega »obrata« družbene prehrane. Ta naj bi dnevno nabavljal, naročal in prevzemal živila

ter pijačo. Vodil naj bi tudi poslovne knjige kuhinje in delal dnevne obračune. Poleg njega bi morala v dopoldanskem času biti v servirnici zaposlena še ena moč za strežbo, saj kuharica sama že sedaj komaj zmore vse delo. Na prvi pogled bi taka ureditev zahtevala velika finančna sredstva. Če pa bi se našlo človeka, da bi poleg vodenja obrata družbene prehrane opravljal pol delovnega časa še kakšno drugo delo (nabavljalec ali kaj podobnega) za strežbo pa delavko, ki ima predpisano lažje delo ali skrajšani delavnik, stroški morda le ne bi toliko narasli. Končna odločitev o taki ureditvi naj bi ostala organom delavskega samoupravljanja, strokovna služba, ki je za ta resor zadolžena, pa naj bi čimprej pripravila konkreten predlog.

Trud in sredstva, ki bi se še dodatno vložila v izboljšanje prehrane delavcev na delovnem mestu, bi se nedvomno obrestovala v boljšem počutju in krepkejšem zdravju nas vseh.

Ps

Smučarji pod Prisojnikom

V soboto, dne 29. 5. 1976, so se smučarji iz Totre že četrtilič skupaj s smučarji iz Papirnice Vevče, iz Žita, iz Tikijskega in iz Saturnusa pomerili na plaz pod Prisojnikom. Tradicionalno tekmovanje je letos privabilo na sneg preko 60 tekmovalcev iz navedenih delovnih organizacij, poleg njih pa se je tekme ogledalo tudi precej ostalih članov iz teh kolektivov. Letošnje tekmovanje je organizirala »Totra«. Zato je veljala ta prireditev obenem kot smučarsko prvenstvo Totre. Prireditev je v celoti uspela. V skupni uvrstitvi so imeli največ uspeha smučarji iz Papirnice Vevče, ki so zasedli ekipno prvo mesto. Čast »totrskih barv« je obranil naš predstavnik Roman Luštrek, ki je zasedel v I. kategoriji tretje mesto. Prav tako je tovariš Luštrek osvojil tudi naslov smučarskega prvaka Totre za sezono 1975/76.

V treh dneh, 21., 22. in 23. maja so se v Karlovcu zbrale športnice in športniki 14 gumarskih podjetij na svojem vsakoletnem športnem srečanju — gumijadi. Letos je organizacija tega največjega srečanja gumarjev bila v rokah delavcev tovarne obutve in gumenih izdelkov Josip Kraš.

Po pozdravnem nagovoru predsednika organizacijskega odbora, predstavnikov pokrovitelja (občinski sindikalni svet Karlovac) je mladinec Milić Novaković ob spremljavi himne Gumijada dvignil zastavo na drog. Potem je bil mimohod vseh aktivnih udeležencev gumijade v Karlovcu, nato pa je bil v športni

»Želimo, da bo ta jubilejna gumijada prava manifestacija bratstva in enotnosti narodov in narodnosti in pregled delavske solidarnosti in manifestacija Titove ustvarjalnosti, delavske in samoupravne enotnosti.«

Potem je imel pozdravni govor še predstavnik pokrovitelja, ki je med drugim dejal: Med tekmovalci, v katerih se bomo pomerili, se bodo ustvarjala tudi nova poznanstva, izmenjavali si boste izkušnje, pomagali drug drugim, ker vsi delamo z družbenimi sredstvi in vsi smo na isti poti, poti, ki jo je začrtala ZK na čelu katere je legendarna zgodovina, naš ljubljeni tovariš Tito. Zato

ekipe nekoliko napil, ga je vodstvo naše skupine na gumijadi takoj diskvalificiralo in ni smel sodelovati v nobeni tekmi več in najbrže tudi na nobeni gumijadi več.

V skupni uvrstitvi je Sava osvojila odlično 3. mesto za Tigrom, ki je bil prvi in Borovim, ki je bil drugi.

Vsi smo najbrže pričakovali, da se bo dosti bolje uvrstil organizator to je tovarna Josip Kraš, vendar so pristali šele na 6. mestu. Sicer pa navajamo celotno lestvico uvrstitve.

Za sklep

Kot sem že zapisal, se je Sava plasirala zelo dobro in skoraj gotovo bi osvojila drugo mesto, če ne bi

Nogometaši kljub »sreči« niso imeli sreče

v mesecu maju, nam vsem najdražjem mesecu, ko je vse razcveteno in usmerjeno k dnevu mladosti in rojstnemu dnevu tovariša Tita, prispevajmo tudi mi svoj delovni in športni prispevek kot čestitko za njegov rojstni dan.«

Drugi dan zjutraj nas je vse nekoliko zamorilo nekoliko slabo vreme, saj je že pred prvimi tekmovanji začelo deževati, tako da so prve tekme — rokomet, nogomet, v ka-

bilo na posameznih tekmovanjih nekaj napak, ki pa jih bo izvršni odbor pri organizaciji prihodnje gumijade moral stoodstotno odpraviti.

Pa še tale vest: Tik pred zaključkom 10. gumijade je bila seja izvršnega odbora, na kateri so sprejeli predlog predstavnikov Balkana Suva Reka, da bodo naslednje športne igre gumarjev na njihovem terenu, torej v Suvi Reki na Kosmetu.

Zelo dobre so bile rokometiške

terih so tekmovali tudi Savčani, bile v zares slabih pogojih. No, popoldne se je vreme nekoliko popravilo in morda je tudi to vplivalo, da je Sava v drugem delu dosegala boljše rezultate kot dopoldan.

Vsekakor mislim, da lahko pohvalim vse naše tekmovalke in tekmovalce, saj so se v vseh športnih panogah zelo zavzeto in pošteno borili.

Da pa ne bi kdo mislil, da je odhod na gumijado zgolj zabavna stvar, naj navedem primer, ko se je eden od tekmovalcev nogometne

Rezultati:

Sava je dosegla naslednja mesta:

v nogometu	6
v rokometu — moški	5
v rokometu — ženske	2
v streljanju	2
v šahu	4

Skupno je zbrala 39 točk in dosegla 3. mesto.

Prva je bila ekipa Tigra z 65 točkami, druga pa ekipa Borova z 59 točkami.

Če bi bilo vse prav in pošteno — bi bili strelci prvi

V prisotnosti nad 600 udeležencev iz 14 organizacij združenega dela gumarske industrije Jugoslavije, predstavnikov gospodarskega, družbeno-političnega in kulturnega, prosvetnega in javnega življenja, članov delovnega kolektiva Josip Kraš ter precejšnjega števila občanov Karlovca, je bila 21. maja 1976 pred športno dvorano odprta gumijada 76.

dvorani zanimiv, a nekoliko dolg kulturnoumetniški program. Stjepan Brckan je poudaril, da je takšno srečanje tudi izraz bratstva in enotnosti naših narodov, da si je gumijada v 10. letih že utrla pot v najmasovnejše srečanje gumarjev vse Jugoslavije in da bo prej ali slej iz tega izšlo tudi nadaljnje sodelovanje na različnih področjih.

Rokometašem je bila žoga preveč okrogla

Utrinki z Gumijade 76

Povsem naravno je, da se v treh dneh, v drugem kraju petinpetdeset-članski ekipi zgodi tudi marsikaj zanimivega.

Že po naravnem pravilu se v taki skupini najdejo čemerneži, veselja-ki, pikolovci in ljudje, ki jim drob-narije niso mar. Toda, kdo bi vse zapisoval, prisluškoval, slikal.

Med zanimivostmi, ki jih je zabe-ležilo oko in pero naj uvrstim...

Naš vodja tovariš Vule je izgubil (Sic) svoj dežnik. Da bi vsaj malo pomirili njegov obup in strah »le kaj bo doma?«, smo skušali zbrati prostovoljne prispevke. Upam, da lahko razberete kaj smo nabrali, zato komentar sploh ni potreben.

PROSTOVOLJNI PRISPEVKI
Za VUKETUO NARELO:

- Školar 1. 1.- 2im
- Vidmar 0,10 - + bon na malo
- 2. Horvat 0,20 - + 1 cigaret
- 3. Horvat 0,20 -
- Čane 0,10 (dosti 10%)
- Topić 0,50
- 2. Horvat 0,10 + 2 cigarete
- Vidmar 1 bon
- 3. Horvat 0,02 di (vini doli)
- 4. Horvat 0,20 di (vini doli) 10,90
- 5. Horvat 0,50 di (vini doli) 2,70
- 6. Horvat 0,10
- 7. Horvat 0,10
- 8. Horvat 0,10
- 9. Horvat 0,10
- 10. Horvat 0,10
- 11. Horvat 0,10
- 12. Horvat 0,10
- 13. Horvat 0,10
- 14. Horvat 0,10
- 15. Horvat 0,10
- 16. Horvat 0,10
- 17. Horvat 0,10
- 18. Horvat 0,10
- 19. Horvat 0,10
- 20. Horvat 0,10
- 21. Horvat 0,10
- 22. Horvat 0,10
- 23. Horvat 0,10
- 24. Horvat 0,10
- 25. Horvat 0,10
- 26. Horvat 0,10
- 27. Horvat 0,10
- 28. Horvat 0,10
- 29. Horvat 0,10
- 30. Horvat 0,10
- 31. Horvat 0,10
- 32. Horvat 0,10
- 33. Horvat 0,10
- 34. Horvat 0,10
- 35. Horvat 0,10
- 36. Horvat 0,10
- 37. Horvat 0,10
- 38. Horvat 0,10
- 39. Horvat 0,10
- 40. Horvat 0,10
- 41. Horvat 0,10
- 42. Horvat 0,10
- 43. Horvat 0,10
- 44. Horvat 0,10
- 45. Horvat 0,10
- 46. Horvat 0,10
- 47. Horvat 0,10
- 48. Horvat 0,10
- 49. Horvat 0,10
- 50. Horvat 0,10
- 51. Horvat 0,10
- 52. Horvat 0,10
- 53. Horvat 0,10
- 54. Horvat 0,10
- 55. Horvat 0,10
- 56. Horvat 0,10
- 57. Horvat 0,10
- 58. Horvat 0,10
- 59. Horvat 0,10
- 60. Horvat 0,10
- 61. Horvat 0,10
- 62. Horvat 0,10
- 63. Horvat 0,10
- 64. Horvat 0,10
- 65. Horvat 0,10
- 66. Horvat 0,10
- 67. Horvat 0,10
- 68. Horvat 0,10
- 69. Horvat 0,10
- 70. Horvat 0,10
- 71. Horvat 0,10
- 72. Horvat 0,10
- 73. Horvat 0,10
- 74. Horvat 0,10
- 75. Horvat 0,10
- 76. Horvat 0,10
- 77. Horvat 0,10
- 78. Horvat 0,10
- 79. Horvat 0,10
- 80. Horvat 0,10
- 81. Horvat 0,10
- 82. Horvat 0,10
- 83. Horvat 0,10
- 84. Horvat 0,10
- 85. Horvat 0,10
- 86. Horvat 0,10
- 87. Horvat 0,10
- 88. Horvat 0,10
- 89. Horvat 0,10
- 90. Horvat 0,10
- 91. Horvat 0,10
- 92. Horvat 0,10
- 93. Horvat 0,10
- 94. Horvat 0,10
- 95. Horvat 0,10
- 96. Horvat 0,10
- 97. Horvat 0,10
- 98. Horvat 0,10
- 99. Horvat 0,10
- 100. Horvat 0,10

Čeprav smo ležišča v hotelu Kora-na rezervirali mesec dni pred gumijado, se je vseeno zgodilo, da smo dobili tri postelje manj kot bi morali. A kako smo problem rešili? Hm, enostavno! Če modro vodstvo ne bi takoj ukrepalo — bi kaka postelja še ostala (prazna, jasno)!

Tempo življenja, nervoza, nagli-ca... povzročajo tudi pozabljenost. Toda, da bi šel lovec na lov brez puške... Tako se je namreč zgo-dilo, da je ena od savskih ekip prišla v Karlovac — brez dresov. A so vseeno dobro igrali.

Lov za značkami (ampak res samo za značkami!) je bil zares strašen. Če je nisi imel »zahakljane«, ti je »ans-cvaj« zginila.

Da bi prihranili oz. čimbolj zni-žali stroške, se je organizator Gu-mijada 76 odločil, da podeli pokale samo za prva mesta, za vse ostale pa pismena priznanja oz. plakete. To je Savčane zelo prizadelo, saj nam nikakor ni uspelo, da bi prišli s (iz?) plakete.

Na izvršnem odboru Gumijade je predstavnik Balkana Suva Reka tako vneto zagovarjal njihov pred-log, naj bo Gumijada 77 pri njih, da so bili takoj vsi za to. V glavnem je poudarjal, da imajo — odlične restavracije in vinske kleti.

Nogometaši J. Kraš so z našimi igrali tako grobo, da smo gledalci prosili, naj še bolj dežuje, da bi se Krašovci vsaj malo ohladili.

— lar

Rally ekipa Save

Na vseh letošnjih tekmovanjih, bila so tri, se je ekipa ŠOLTA, ki vozi za našo delovno organizacijo dobro odrezala. Ekipa v postavi Si-mončič, Črnivec, Ker in Milavec s sovozniki je sodelovala na rallyju TARA 76, SEJEMSKO APRILSKEM RALLYJU in na YU RALLYJU.

Na prvem rallyju so se uvrstili

vsi razen Milavca. Na 706 km dolgi progi so se tekmovalci pomerili tu-di v šestih gorsko-hitrostnih dirkah. Pravih dvobojev ni bilo, saj sta oba favorita tov. Pušnik kot Alilhodić odstopila zaradi okvare, tudi naše-mu Milavcu se ni godilo dosti bolje, moral je odstopiti, ker se mu je razletel menjalnik. Uvrstitve naših

Parck Ferme TARA 76

tekmovalcev so bile naslednje: Si-mončič v razredu 750 ccm je zase-del 5. mesto, Črnivec 6. mesto v istem razredu, Milavec pa je kot smo že omenili, odstopil.

Na drugem rallyju v Beogradu pa so se naši tekmovalci že bolje odre-zali: Simončič je zasedel 2. me-sto, Črnivec 3., Kern pa se s svojim BMW 2002 Ti ALPINA ni uvrstil. Milavec je bil v svojem razredu 2. z Zastavo 101. Prav na tem rallyju sta Simončič in Črnivec, kljub ma-terialnim in drugim težavam doka-zala, da sodita med najboljše v svo-jem razredu.

Na tretjem rallyju, ki se imenuje YU RALLY v mesecu maju, pa je naša posadka Simončič, Črnivec, Kern dosegla naslednje rezultate: Si-mončič je bil 4., Črnivec se ni uvr-stil, zato pa se je uvrstil Kern s svojim BMW na 4. mesto.

Milavec je bil v svojem razredu sicer 1., vendar ne v ekipi Save. Iz nam neznanih vzrokov je Milavec kar na lepem presedlal k ekipi Alpetoura. Sam pravi, da tudi brez njegove vednosti, da vse okoli pri-jav urejajo v njegovem matičnemkega »moža«.

klubu, čigar last je tudi vozilo, s katerim tekmuje, AMD Škofja Lo-ka. Vendar tudi pri Alpetouru ni ostal dolgo, danes tekmuje za ekipo Topra iz Celja.

Samo od sebe se mi postavlja vprašanje, zakaj tako? —

Odgovor je kaj lahak. Avtomobil-ski šport je za amaterje kaj drago udejstvovanje, zato si vsakdo skuša poiskati mecena, pri tem se ne raz-mišlja dosti, za koga bo kdo tek-moval, ponavadi se odločijo za naj-boljšega ponudnika, v primeru Mi-lavca pa je situacija še težja, saj tekmuje s klubskim vozilom in me-cena izbere klub, ki ima sigurno tudi določene koristi.

S tem svojim pisanjem nisem ho-tel napasti niti Milavca niti AMD Škofja Loka, je zgolj razmišljanje prizadetega, ki je v svojim sodelav-cu spoznal avtomobilskega »asa« in bil ob spoznanju, da tekmuje za svojo delovno organizacijo, za ko-lektiv, s katerim živi in da mu ko-lektiv nudi določene ugodnosti toli-ko bolj presenečen, ko je izvedel, da je ekipa »izgubila« svojega veli-kega mecenarja.

Lepo preživet večer ob Markuševčanih

V soboto, 29. maja 1976, smo folk-loristi Save sprejeli v goste naše prijatelje iz sosednje republike, po-brateno skupino kulturno-umetni-škega društva Prigorec iz Marku-ševca pri Zagrebu.

Njihov prihod v Kranj je bil kar se da slovesen, saj je skozi okno vozečega avtobusa plapolala zastava njihovega društva, ki obstaja že nad 50 let. Videti pa je bilo tudi vesele

(Nadaljevanje na 16. strani)

Markuševčani so se predstavili z izvirnimi in prijetnimi narodnimi motivi v glasbeni in vokalni izvedbi

Markuševčani med nami

Plesalo je staro in mlado

in nasmejane obraze, čeprav je bila vročina. Našim gostom smo segli v roke, starejši plesalci (po letih nastopanja), ki so jih že poznali, pa so jih tudi poljubili. Goste smo nato pospremili v naš plesni prostor, kjer jih je v imenu KUD Sava pozdravil predsednik društva Zvone Gantar. V svojem nagovoru je poudaril, da je to že deseta izmenjava

obiskov obeh skupin in izrazil željo, da bi se še večkrat srečali. Zaželel jim je prijetno bivanje in počutje v naši sredini ter jim v imenu nas vseh nazdravil. Po odgovoru predsednika gostov na zdravlje je zadonela pesem »Mama ruže Solinu«, potem pa se je razvnel med navzočimi živahen pogovor.

Markuševčani so zvečer priredili v koncertni dvorani Delavskega doma narodnih plesov in pesmi Jugoslavije. V dvorani se je zbralo veliko obiskovalcev, od otrok, mladine in vojakov do starejših ljudi. Najprej so nastopili glasbeniki, oblečeni v prigrorske narodne noše, sodeloval pa je tudi pevec, ki je zapel nekaj pesmi. S svojim glasom je privabil še drugi del ansambla na oder in tako so vsi skupaj zapeli pesem »Jelo, jelo«. Sledili so Bunjevci, ki so gledalce zelo navdušili. Medtem ko smo zavzeto opazovali spretno premikanje nog in poslušali ubrano zvončkanje zvončkov, ki so jih imeli plesalci pritrjene na škornjih, je Ivov aparat vneto beležil lepoto ljudske kulture na filmski trak. Nato je nastopil pevski zbor, ki je obleden v slikovite noše zapel štiri pesmi. Sledil je samostojen nastop instrumentalne skupine, zatem pa so trije plesalci v banatskih nošah zaplesali banatske pleske.

Po kratkem odmoru so naši gostje prikazali življenje v Markuševcu, za katerega pravijo, da je najlepši kraj na svetu. Upriporili so »Prigrorsko svatbo«, ki nam je nad-

vse ugajala. V pisanih prigrorskih nošah prepevajo dekleta ob domačem delu svatbeno pesem. Med njimi je seveda tudi nevesta, ki se poslavlja od »ledik« stanu. Čez nekaj časa pridejo po nevesto ženini in svatje. Preden jim odpro vrata, morajo uganiti, v katerem vrču je vino; ponudijo jim tudi staro babnico namesto neveste in šele nato jim končno dajo »ta mlado«. Vsi skupaj veselo zaplešejo polki podoben ples in mladoporočena sprejemata darila. Začne se ljudsko rajanje, ki se po slovesu neveste od doma preseli na njen novi dom. Da pa bi bili tudi gledalci deležni tega svatbenega veselja, so prijanz dekleta v narodnih nošah ponudila na pladnjih pristne, domače gibanice.

Tako je minil lep kulturni večer, kakršnih bi si Kranjčani prav gotovo še želeli.

Veselite med obema skupinama se

je nadaljevalo na prijateljskem zabavnem večeru. Pozno v noč so se stalno in neumorno izmenjavale prigrorske in slovenske narodne melodije in pesmi. Plesalcem pa je marsikdaj postalo tudi vroče.

Naslednjega dne v lepem sončnem dopoldnevu smo naše goste odpeljali k preddvorskemu jezeru. V veseljem in prijateljskem vzdušju so si ob prisotnosti članov našega društva privoščili veslanje po jezeru, kegljanje, sončenje in sprehod ob jezeru. Na vsakem koraku pa je iz vseh ust donela lepa narodna pesem.

Tako kot je bil prisrčen sprejem gostov, je bilo veselo tudi slovo, ki je izražalo eno samo misel: Bratstvo in prijateljstvo med obema skupinama je doživelo že deseto srečanje in prav gotovo ne zadnje.

Kmalu na svidenje v Markuševcu!

Jože Vratarič

Folklorni skupini tovarne Sava

Folklorni skupini in tamburaški skupini tovarne Sava se najlepše zahvaljujemo za čudovit nastop. Z velikim veseljem smo gledali urne fante in dekleta v pisanih narodnih nošah in poslušali vedre zvoke tamburaškega zbora. Vaš nastop nam je približal to vrsto umetnosti in marsikdo med nami si je zaželel sodelovanja v taki skupini.

Še enkrat lepa hvala vsem, ki ste nam pripravili prijetno urico.

Učenci osnovne šole

Stanka Mlakarja iz Senčurja

Ivan Cankar

Hlapec Jernej

(Nadaljevanje)

»Kdo spodil? Od kod?«

»Pojdi, Jernej, pastirjem pripovedat svojo zgodbo, če ne maraš pametne besede! To razloži, drugega ne vprašam nič: kaj misliš zdaj, Jernej, ko nimaš ne doma ne gospodarja? Kam pojdeš?«

»Kam da pojdem,« je vprašal Jernej počasi in je široko odprl oči.

»Tako jel! Odprj ušesa in nikar ne zijaj: spodil te je iz službe, ne doma nimaš ne gospodarja — kam zdaj?«

Dolgo je molčal Jernej, preden je izpregovoril.

»Kaj je to postava in pravica?«

Župan se je razjezil.

»Ne beseduj o pravici in postavi — kaj je pravica in postava, kaj so te reči hlapcu in kaj ga brigajo! — Zdaj se govori o tej stvari: kam nameravaš svoje stare noge?«

Jernej je sklonil glavo, srepo in natanko je pogledal.

»Torej, taka je zdaj beseda, tako je napisana: hlapcu ne pravice, ne postave!«

»Nisem tako rekel, nikjer ni tako napisano — ne obrekuj! Gospodar je gospodar in hlapec je hlapec in če reče gospodar hlapcu: poveži culo, vstani in pojdi, je hlapcu ukazano, da vstane in gre po svoji poti. Tako je bilo od vekomaj in tako bo na vse večne čase, zakaj drugače bi bil svet narobe. — Ali te ni sram, da ti moram take reči razlagati kakor otroku, ko imaš križev že dobrih šest?«

Jernej je gledal v tla in je premišljeval.

»Da torej povežem culo in vstanem in grem!«

»Da greš po svoji poti!«

»To je pravica!«

»To je postava!«

»Ampak še to mi povej, učenjak in župan: kako bom pa v culo povil in povezal svoje delo, kako bom spravil vanjo štiridesetero let? To mi razloži, pa pojdem!«

Zares se je tedaj razljutil župan in je s pestmi udaril po mizi.

»Ali si prišel norce brit? Zberi paglavce na cesti, pa jim pripoveduj, da se bodo smejali, da ti bodo jezik kazali in te vlekli za suk-njo! Z odraslimi ljudmi si opravil, še med babe ne sodiš več!«

Jernej je čudoma poslušal.

»Še včeraj so bile drugačne tvoje besede, župan! Vse drugačen je bil tvoj pozdrav in še tvoj obraz, se mi zdi, je bil drugačen! Kako čudno je da se človek izpremeni kar pred očmi, ob belem dnevu — še včeraj je bil, pa ga ni več, nekdo drug sedi tam! Kaj sem ti storil, da mi pljuješ v lice, ko si me še včeraj krščansko pozdravljaj?«

»Nisem ti dolžan ne besede ne odgovora, hlapec! Ne delaj nadleže ne meni ne občini; poveži culo in se spravi po svojem potu!«

Tako je rekel župan in je vstal. Ko sta se Jernej in župan tako pogovarjala in prerakala, so prihajali v krčmo ljudje. In ko je bil Jernej ves užaljen, se je okrenil k njim in je izpregovoril.

»Zdaj ste slišali, ljudje božji, zdaj presodite! Po vesti vas vprašam, nikar se ne prenaaglite z besedo! Poznate me vsi in, kakor ste možje, ste mladež in otročad, ko sem že oral in žel in kosil. Moj dom je stal,

moje polje je zorelo, ko niste imeli doma ni v materinem telesu! Tam gori je moj dom, tam pod klancem, vse tiho polje je moje, doli do potoka, gori do hriba; in moje so tiste prostrane senožeti in moj je tisti gozd, ki gleda s hriba teman! Kdo je tam delal, če ni delal Jernej? Kdo je ukazoval hlapcem in deklam, če ne Jernej? Kdo je priklical iz nebes božji blagoslov, da je vzraslo bogastvo iz kamna, kakor drevo iz gorčičnega zrna? Kdo, če ne Jernej? — Zdaj je štirideset let, zdaj je vse obdelano, požeto in pokošeno in spravljeno — Jernej, zdaj si opravil, zdaj poveži culo in pojdi! Tako se je zgodilo: bodite vi moji sodniki, ljudje, premislite in presodite!«

Ljudje so gledali, nekateri so se smehljali, vsi so molčali. Jernej se je ziral od obraza do obraza in strah ga je bilo.

»Zakaj molčite in me gledate kakor berača in nadležnega popotnika? Ljudje krščanski, le molčite; natanko premislite, ne prenaaglite se z besedo in sodbo! Tam sedite po vrsti, vi porotni možje, moji pravični sodniki; razložil sem vam svojo pravdo, kakor se je vršila od začetka do konca; ničesar primaknil, ničesar izpustil; vi pa zdaj premislite, spoznajte resnico in jo razodenite!«

Valjavčev se je zasmejal in je rekel:

»Ali se ti je zmešalo, Jernej?«

Jernej ni razumel, široko je gledal.

»Čemu take besede? Nisem te vprašal! Pa če bi norec jaz in bi nečedne burke uganjal pred vami, v zabavo vam in pohujšanje: moja pravica bi ostala takšna, kakor je. Tudi norec ima pravico!«

(Nadaljevanje prihodnjič)

Sava Kranj

Sava, glasilo delavcev delovne organizacije industrije gumi-jevih, usnjenih in kemičnih izdelkov Sava Kranj. Glasilo izdaja odbor za informiranje, izhaja štirirajstredno, glavni in odgovorni urednik slovenske izdaje Jože Štular, tehnični urednik Lado Mraz, fotografije Janez Jereb. Naslov uredništva: Kranj, Škof-jeloška 6, telefon 25-461, inter-no 482 ali 282. Tisk in klišeeji GP Gorenjski tisk Kranj.

Glasilo je oproščeno temelj-nega davka na podlagi mne-nja republiškega sekretariata za prosveto in kulturo SRS (št. 421-1/72 z dne 27. marca 1973).